

775047

Március

A március a megújulás hónapja. Megújul a természet újra és újra. Lerázza magáról a tél takaróját, új élet, új mozgás bújik elő a jótékony takaró alól, a föld alól is, még az üvegház alól is mindig újra és újra. Amint nincsenek elzárva a fények útjai, új termést, új virágokat érlel, növeszt a nap. Az ember keze munkája, a ve-rejték a homlokon, a visszfény az emberi szemben teszi a gyümölcsöt többé, jobbá, a virágot szebbé. Nemcsak a természet újul meg ekkor, megújul az ember és a természet viszonya is, megújulnak az emberi kapcsolatok.

A március a forradalom is kapcsolódik. A forradalom, amely nem csupán vér és nem csupán terror. A forradalom, mely lehet a kéz, a homloké, a szemé, mely meglátja az elembertelenedett intézményeket, mely megtalálja az okokat, kimódolja a megoldásokat és amely megvalósítja, megteremti az újat, a jobbat. De szem előtt tartja a társadalom természeti törvényeit is, de fejbe vé-si a történelem tapasztalatait is és kezét a viszonyok fi-nom formálására tartogatja, nem pedig újabb guzsokba tartja.

A március a nemzeté. A nemzeté, amíg vannak nem-zetek, míg van remény, hogy a nemzetek egymást és így magukat tisztelő, segítő összetartása építhető. Amíg van nemzetek, addig haladásuk érdekében újra és újra el kell taszajtanunk a gátját a fénynek, újra és újra szét kell feszítenünk a jármát a gondolatoknak, újra és újra fel kell oldanunk a béklyóját az alkotó kéznek. Ki kell ismerünk, ki kell védenünk a megosztó szeleket. A fele-lősség az, hogy felelünk egyszer a nemzetnek, a nem-zeteknek.

A nemzet forradalmára ma újra és újra megújítja a nemzet és tagjai boldogulásának útjaiba álló viszonyo-kat, intézményeket, eszméket, új és új utakat keres. A március: a megújulás, a forradalom, a nemzet; a március maga a boldoguláshoz vezető UTAK.

B. Kiss Tamás

Ha én zászló volnék...



KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXVII. ÉVFOLYAM, 5. SZÁM

ÁRA: 1,80 FT

1985. MÁRCIUS 14.

A tudományos ülészak programja

Legutóbbi számunkban téve-sen jelent meg a hazánk fel-szabadulása 40. évfordulója tiszteletére rendezett tudomá-nyos ülészak programja.

A konferenciát valójában március 21–22-én tartják meg egyetemünkön. A szekcióüle-sek programja a következő-képpen alakul.

GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM SZEKCIÓ:

A szekció elnöke Berend T. Iván tanszékvezető egyetemi tanár, titkára Varsányiné Szabó Mária adjunktus.

A szekció programja:

Március 21-én 9–12 óráig, a III. előadásban a következő előadások hangzanak el: *Andorka Rudolf* tanszékvezető egyetemi tanár: A 40 év gaz-dasági változásainak hatása a társadalomra Magyarorszá-gon (bevezető előadás); *Szabó Katalin* docens: Kisvállalko-zások és szocializmusképzés; *Há-mori Balázs* adjunktus: A szocializmus gazdasági képe átalakulóban; *Révész Ferenc* docens: A szocializmusképzésről gondolkodva.

Március 21. 14–17 óráig III. előadás. *Marton Imre* egyetemi tanár: Az elmara-dottság leküzdése, magyaror-szági és nemzetközi tapasztala-tok összehasonlítása; *Mihály Albert* docens: *Horváth Sán-dor* adjunktus: A termelés szocialista társadalmisításá-nak filozófiai és közgazdasá-g-tani problémáiról; *Dankovics-né Szűcs Olga* tanársegéd: A fejlett szocializmus kérdése az SZKP dokumentumában; *Kovács Sándor* docens: Változás és egyetemi szervezet; Március 22. 9–12 óráig, 301. terem: *Kiss Arthur* tanszékvezető egyetemi tanár: A felszabadu-lás és a szocialista demokrá-cia egyes kérdései; *Tothné Ori Julianna* docens: A szocialista politikai rendszer ma-gyar sajátosságai; *Szarvas László* docens: A munkahelyi demokrácia néhány kérdése; *Valcsicsák Imre* adjunktus: A társadalmi érdek felfogásának változásai a szocialista társa-dalom építésének tükrében; *Sándor Péter* adjunktus: Poli-tikai rendszerünk fejlesztésé-nek hiányai; *Csomor József* adjunktus: A termelőségvetke-zeti demokrácia fejlődése és néhány mai problémája.

Március 22. 14–17 óráig 301. terem: *Timár János* tanszék-vezető egyetemi tanár: Munka-erő-gazdálkodás; *Káppanyos Vin-cenc* docens: Az új társadalom építése és a fogyasztási mód alakulása Magyarországon az elmúlt évtizedek során; *Bo-dai Zsuzsa* adjunktus: Szocial-

politikánk egyes kérdései a felszabadulás után; *Brezky Ágnes* tudományos munkatárs: Falusi társadalomfej-lődés és a falu társadalmi cso-portjai; A szekció összefogla-lója.

GAZDASÁGIRÁNYÍTÁS ÉS VÁLLALATI GAZDÁLKODÁS SZEKCIÓ

A szekció elnöke *Vagi Fe-renc* tanszékvezető egyetemi tanár, titkára *Sági Gábor* ad-junktus.

A szekció programja:

Március 21. 9–12 óráig a IV. előadásban a következő előadások hangzanak el: *Stark Antal* egyetemi tanár: A gaz-daságirányítás mai rendszeré-nek kialakulása és dilemmái (bevezető előadás); *Chikán Attila* docens: A vállalatkuta-tás és az aktualitások; *Halmi Gábor* tudományos főmunka-társ: Az állam gazdaságirá-nyítási jogának változásai és az új vállalatvezetési formák; *Kovács István* adjunktus: A szocialista vállalkozás lehetőségei és korlátai.

Március 21. 14–17 óráig a IV. előadásban: *Horváth Lajos* adjunktus A piac és a fejlesztési források képződése a mezőgazdasági nagyüzemekben; *Módos Gyula* docens: Vállal-kozás a mezőgazdasági nagy-üzemekben; *Kovács Ferenc* tanszékvezető docens: Fejlődés és ellentmondás a közlekedési vállalatokban; *Szegedi Zoltán* adjunktus: A vasút. műszaki fejlesztése és a szabályozórend-szer; *Kolacsek András* docens: A kereskedelem jövedelemter-melő képessége Március 22. 9–12. IV. előadás: *Gábor R. István* docens: *Kovács György* adjunktus: Kereset-szabályozás: dilemmák és kompromisszumok; *Matits Ágnes* adjunktus: Az egyéni jövedelmek és a vállalati jö-vedelmezőség; *Temesi József* adjunktus: Az exporttevékeny-ség valamint a jövedelmező-ség és redisztribúció az álla-mi vállalatokban; *Koppányi Mihály* adjunktus: *Reszegi László* tudományos főmunka-társ: A vállalati tevékenység és hatékonyság gazdaságpoli-tikai újrendezése; *Vartay Gyula* tudományos munkatárs: Döntésmélelet és alkal-mazása; *Kerekes Sándor* ad-junktus: Termékösszehasonlí-tások és minőségpolitikai dön-tések a vállalatokban.

Március 22. 14–17 óráig IV. előadás: *Tóth Tamás* tanszék-vezető docens: Külkereskedel-mi szervezet — a külkereske-delmi munka szervezése; *Ma-rosi Miklós* egyetemi tanár: A gazdaságirányítás és a vál-lalatok magatartása; *Balogh*

Gizella tudományos munka-társ: A vállalati szervezés helyzete és meghatározó té-nyezői; *Barancsi Éva* tudomá-nyos munkatárs: A gazdasági környezet hatása a vállalat formális és informális rend-szerére; *Berács József* tudomá-nyos munkatárs: Beszerzés, mint vállalati stratégiai funk-

ció; A szekcióelnök összefog-lalója.

Az ülészak a megemléke-zésen túl jó alkalmat kínál arra, hogy a résztvevők meg-ismerkedjenek az előadók, il-letve egymás tudományos eredményeivel, betekintést nyerjenek az egyetemen folyó tudományos munkába.

„A sikító frászig ideges vagyok”

8-án este Katona Klári volt a Ráday vendége. A hatalmas érdeklődés miatt a nagyterem már a koncert megkezdése előtt jóval szűknek és meleg-nek bizonyult. Igaz, hogy a kezdet kezdetén Klári „csak tíz percet” kért, de szerencsé-re ebből másfél óra nagyon jó hangulatú műsor lett. Köny-nyed, vidám és elgondolkod-tató, érzelemdús dalok váltot-ták egymást. Mai problémák, magánéleti gondok-örömök, játékos dallamok áradtak a hangfalakból. „Miért nem elég” hangzott el a kérdés még a koncert közepén, és a végé-re kiderült, hogy a közönség-nek legalábbis semmiképp sem akar elég lenni, rendületlenül zúgó tapssal követelte ki az újabb ráadásokat, majdhogy-

nem „kifulladásig”. Nagyon kedves gesztusként a klubve-zetőség egy nagy csokor virág-gal köszöntötte az énekesnőt — lévén, ugye, nőnap. Hogy a buli milyen volt? „Jó, jó, na-gyon jó!”

A következő rövid beszélge-tés egy kevéssel a nagy sikerű koncert után készült.

— *Kedves Klárka, milyen érzés ilyen egyetemi klubok-ban énekelni, elég zárt közös-ségekben, majdnem „családiás légkörben?”*

— Nagyon furcsa, mert ál-talában az egyetemi klubok-ban a koncert elején, úgy két-három dalig árad egy különös valami a közönségből. Bele kell őket vinni, hogy merjék

(Folytatás a 7. oldalon.)



Fotó: Nagy Gábor

Küldötteink a XIII. pártkongresszusra

A budapesti párt-küldöttér-tekezleten, amely március 9—10-én volt, megválasztották a XIII. pártkongresszus küldöt-teit. Egyetemünk részéről kül-dött lett Berend T. Iván aka-démikus, a gazdaságtörténet tanszékvezető professzora, Fe-jes Sándor egyetemi hallgató és Szarvas László, az MSZMP egyetemi bizottságának titkára.

Küldöttgyűlés: április 11.

Az egyetemi KISZ-küldött-gyűlés időpontja április 11., csütörtök, közvetlenül a tava-szi szünet után. A nem telje-sen szerencsés időpontot a tava-szi eseménynaptár rendí-rvüli zsúfoltsága indokolja. Mint ismeretes, április 18—21. között egyetemünk rendezi meg az egyetemi, főiskolai if-júsági napokat, április 26—május 1. között pedig a KEN rendezvénysorozatára kerül sor.

Április 18–21.

Egyetemközi fesztivál a közgázon!

Miért vállaltuk el?

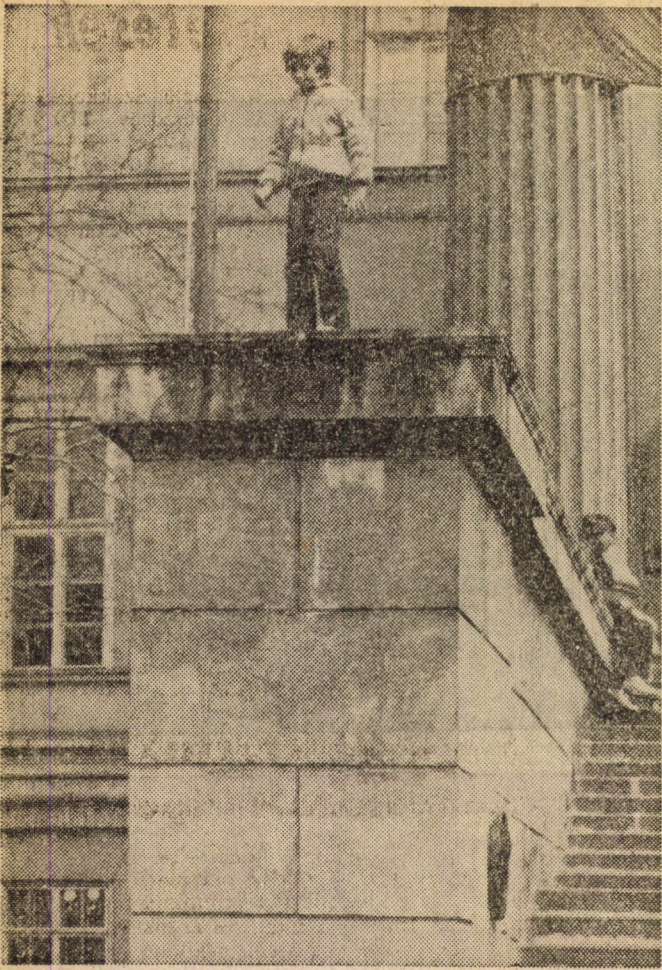
A gazdasági, társadalmi re-formok továbbvitelére, a demok-rácia fejlesztésére, az egyén és a kisközösségek autonómiájá-nak növelésére, a felsőoktatás átfogó reformja, a felsőokta-tási szakmai diákközélet, köz-művelődés és diáksport felté-teleinek megteremtésére, továb-bá az e célokat szolgáló erők támogatására: a rétegnek olyan céljai, törekvései, amelyek ele-gendők ahhoz, hogy egy egye-temközi politikai, kulturális fesztiválnak érdemes legyen képviselnie azokat. A fiatal-ság nem mond le arról, hogy alakítsa környezetét, a politi-kai viszonyokat. Nem mond le a döntésekben való részvét-elről, a saját életviszonyai alakításában való részvételtől. Széles körű közmegegyezés a diákok körében, hogy ehhez többek közt a felsőoktatás szervezeteinek és azon belül a kisközösségek nagyobb fokú autonómiáját kell biztosítani, növelni kell a demokráciát, el-engedhetetlen az információ, az érdeknövelés, a dönté-sék nagy nyilvánossága. Szükség lenne olyan fóru-mokra, tanácskozássokra, ahol az egyetemi és főiskolai hall-gatók nagyobb rendszeressé-gel véleményt cserélhetnének, és kinyilváníthatnák akaratu-kat, szükség lenne olyan intézményes, tényleges érdek-megjelenítés, -érvényesítés ga-ranciával rendelkező politikai mechanizmusokra, ahol a ré-teg érdekei, akaratai, megüt-közve más érdekekkel, politi-kai döntéstartalommal válhat-nának.

E gondolatok jegyében kez-deményezte a Rajk László

Az év „Jó tanuló, jó sportoló”-ja



Berend Zsuzsanna V. éves külgazdasági szakos hallgató átveszi a kitüntetést a KSC közgyűlésén



Új Petőfi

Kerékgyártó Györgyné a dékánjelölt

A március 7-i ipar kari tanácsülésen először személyi ügyet tárgyaltak meg a tanács-tagok. Mint ismeretes, Csáki Csaba dékáni megbízása a tanév végén lejár, s mivel már másodszor töltötte be ezt a tisztséget, megbízása további hosszabbítására nincsen mód. Szuahy Miklós megbízott rektor ismertette, hogy a széles körű konzultációk során három oktató jelölése került szóba. Besenyői Lajost, Kerékgyártó Györgynét és Kupcsik Józsefet egyaránt alkalmasnak találták a dékáni megbízásra, háromjuk közül végül Kerékgyártó Györgynét jelölték.

Kerékgyártó Györgyné 1963 óta oktat az egyetemen, tanár szakon végzett vörös diplomával. 1978-ban védte meg kandidátusi értekezését, azóta egyetemi docens. Kutatási területe főleg mezőgazdaság statisztikája, de oktató-nevelő munkája, tananyagírásban való részvétele a statisztika más területeire is kiterjed. Oktatómunkáját diákjai magasra értékelik. 1975-től a párt-vg tag-

ja, 1980-tól az oktatási és tudománypolitikai bizottság vezetője. Szakmai és mozgalmi munkáját több kitüntetéssel ismerték el, 1984-ben Pro Universitate kitüntetését is kapott. Kerékgyártó Györgyné jelölését a hozzászólók támogatják: Kovács Sándor nyugodt, korrekt egyéniségét, az egyetemi korszerűsítés mellett elkötelezettségét, kialakult munkaritmusát emelte ki. Szűcs Julianna a szakszervezeti bizalmiak nevében támogatja messzemenően a jelölést, de hangsúlyozta azt is, hogy a másik két jelöltet szintén alkalmasnak találták a dékáni megbízásra. A szavazás eredményeként ellenjavazat nélkül, egy tartózkodással, 25 igen szavazattal támogatja a kari tanács Kerékgyártó Györgyné dékáni jelölését.

Egyetemi tanári és docensi pályázatok elbírálására került ezután sor. 23 tanácstag támogatta egy ellenében, kettő tartózkodás mellett Cotel Kornél felállású egyetemi tanári ki- nevezését, 25 szavazattal pe-

dig Kerekes Sándornak, a technológia tanszékre szóló egyetemi docensi pályázatát. Horváth Iván címzetes egyetemi tanári javaslatát 21 tanácstag támogatta, 16-an szavazták Jenei Tibor címzetes egyetemi docensi kinevezése mellett. Ugyancsak címzetes egyetemi docensi pályázatot nyújtott be Bulányi Imre, ezt a tanácstagok közül 14-en támogatták, Szűcs István egyetemi docensi javaslatát pedig 25-en szavazták igennel.

A kari tanács ezek után az ipargazdaságtan tanszék mun-

káját értékelte. A hozzászólók elismeréssel szóltak a tanszék oktató és kutató munkájáról, s támogatták a tanszék önmaga számára megfogalmazott fejlődési irányait: a funkcionális irányba való elmozdulást, a tárgy tananyagának szintetizálási szándékát, a mikroökonomia, a vállalati gazdaságtan kimunkálásának szükségességét. A kari tanács elhatározta, hogy az utóbbi témakörben végzett munkát még ebben a félévben áttekin- ti.

M.

Dékánjelölt: Kollár Zoltán

A személyi kérdések okozták természetesen a legtöbb izgalmat a kari tanács legutóbbi ülésén. Páli Lászlóné dékáni megbízása a nyáron 6 év után lejár. Új dékánnak Szuahy Miklós megbízott rektor — az előzetes megbeszélések alapján — Kollár Zoltán (43 éves) dékánhelyettesét, a világgazdaság tanszék docensét javasolta. A tanács a javaslatot 26:1 arányban, 1 tartózkodással továbbította az egyetemi tanácsnak. Hasonlóan szinte teljesen egyhangú szavazással továbbított a tanács négy tanszékvezetői funkcióban való meghosszabbítást: Szabó Kálmánt (pg tanszék) 3, Ballér Endrét (pedagógia), Mátyás Antalt (elmélet-történet) és Poller Imrét (tud. szoc.) 5-5 évre. Szintén csaknem egyhangú szavazással fogadta el a testület — a meghirdetett pályázat alapján — Peák István (matematika) egyetemi tanári, Makó Csaba (szociológia) mellékállású egyetemi tanári, Faluvégi Lajos miniszterelnök-helyettes (pénzügyi tanszék) címzetes egyetemi tanári, Hármori Balázs a Népszabadság új rovatvezetője (pg tanszék) mellékállású docensi javaslatát. Daubner Katalin (pg tanszék) docensi pályázatát 17:4 arányban, 7 tartózkodással támogatta a tanács.

Számos más aktuális téma

közül a legélesebb vita a félévi vizsgatapasztalatokról bontakozott ki, a tanács oktatói tagjai a diákok egyre elszomorítottabb felkészültségéről panaszkodtak. Zalai Ernő (népgazd. terv.) egyfajta oktató-hallgató cinkosságra, vétkes liberalizmusra utalt. Javasolta, hogy az elégséges átlag ne legyen elég a félév abszolválásához. Páli Lászlóné dékán felvetette inkább, hogy az elégséges osztályzatért mindig követeljük meg az elégséges tudást. Mihalik István (az elmélet-történet oktatója) a felsőbb évesek katasztrofális felkészültségéről hiányosságairól szólt. Ballér Endre szerint ilyen körülmények között a jegymegajánlásnak általában nincsenek meg a feltételei. Zalai Ernő ezekért a súlyos gondokért alapvetően az oktatást okolta. Marton Imre (filozófia) pedig azt emelte ki, hogy nálunk elsősorban a két szakkolégium diáklái tűnnek ki, nyitottabbak, fogékonyabbak az elméleti kérdések elemzése iránt, olvasottabbak. Általános gondként azt emelte ki, hogy a hallgatók keveset olvasnak, mert egyebek közt túl nagy a szerepe a jegyzeteknek, túl nagy a kötött és formális leterheltség és az elméleti tanszék között még mindig nincs ésszerű koordináció.

B.

Szakszervezeti élet a könyvtárban

Két év után tartottak szakszervezeti taggyűlést a könyvtárban. Noha korábban évenként gyűltek össze, azonban a költözködés miatt erre előbb nem kerülhetett sor.

A taggyűlési beszámolót Szalkai Istvánné, az alpszervezet főbizalmija tartotta. Szalkainé ezt a feladatot öt év óta látja el, korábban bizalmi is volt, így elmondhatja magáról, hogy alaposan ismeri a könyvtárat.

A központi könyvtárban a szakszervezeti munka a párttagok kis létszáma miatt is nagy jelentőséggel bír és évek óta jó hagyományai vannak. Igényt tartanak rá a könyvtár dolgozói és a bizalmi testületéről is — melynek tagjai Alföldy Istvánné, Banka Tibor nyugdíjba vonulása óta Kovács Anabella, Barabás Pálné, Eberhardt Csabáné, Jancsócs Klára, Szekeres Pálné, Szalkai Istvánné és a növekvő Havasi Péterné — elmondható, hogy elébe megy a dolgozók igényeinek, legyen az bér, munkavédelmi, szociális, kulturális igény. Ot szakszervezeti csoportra épül a könyvtár és hogy nem formális a működésük, arról tanúskodnak a taggyűlést megelőző csoportértekezleteken csokorba gyűjtött kérések, problémák, munkaköri ügyek. Mindenek előtt ezekre igyekezett kielégítő választ adni a beszámolóban a főbizalmi. Kérték egyes csoportoknál, hogy a bizalmiak többet foglalkozzanak a tagsággal. A kérészt különösen a nagylétszámú csoportoknál indokoltnak látta a bizalmi testület, ezért több bizalmihelyettes-választással igyekezett gyors megoldást találni a problémára. Korábban a könyvtárosi munkát segítették az ügynevezett szakmai napok, amikor a régi és új dolgozók tapasztalatot cserélhettek a könyvtár egészét érintő kérdésekben. A kérések között szerepelt ennek a régi jó gyakorlatnak a felelevenítése az új épületben. A sokszorosított munkavédelmi szemüveget kérték, egy másik csoport elpanaszolta, hogy az új épület nem minden részében gondoskodtak arról, hogy a dolgozóknek módjában álljon kávé- vagy teafőzés, természetesen a tűzvédelmi szabályok betartása mellett.

A főbizalmi és bizalmiak a legapróbbnak tűnő kérdéseket is nagy gondossággal kezelték és válaszukban megnyugtató megoldást ígérték.

A beszámolóban a főbizalmi részortónként adott tájékoztatást a szakszervezeti munkáról. Szólt az oktatásról, amely részben a költözködés következtében nem volt túl eredményes. Annál nagyobb érdeklődés mutatkozott a nyelvtanulás iránt,



Szalkai Istvánné 1974 óta van a könyvtárban. Egyetemünk pénzügy szakán végzett. Először külkereskedő lett majd a kiterő után választotta munkahelyéül a könyvtárat. Szalkainé a dokumentációs főosztály vezetője. Ez a munkakör, mint mondotta, széles áttekintést biztosít számára a közgazdasági irodalom terén. Es ha összehasonlítja korábbi munkakörével a könyvtári, ez mindenképpen izgalmasabb számára. Külső és belső munkatársakat foglalkoztató tizenöt tagú munkacsoportjával az a feladata, hogy a beérkező szakirodalmat tartalmilag feltárja, kiválogassa, feldolgozza, címforgassa, és témák szerint oly módon sorolja, hogy az számtal- lalapon visszakereshető legyen. A feldolgozott dokumentumok és könyvek száma havonta mintegy kétezer. Jó szakembergárda alakult ki itt — mondta, mint a könyvtár más területén. Erdeltődéssel és szeretettel végzik a dolgukat.

Szereti a szakszervezeti munkát. Gyakran végigjárja a munkahelyeket, figyel a dolgozók problémáira. A bizalmi testület aktívan támogatja munkáját. Az egyetemi szakszervezeti bizottság szívesen látta volna egy újabb termésként Szalkainé a főbizalmi tisztségben, de egyéb megfontolások miatt ezt nem vállalta.

Csak szeptemberig látja el ezt a feladatot, ugyanis közben a pártalapszervezeti választások alkalmával a II-es pártalapszervezet vezetőségi tagja lett. Teljesen így sem szakad el a szakszervezeti feladatoktól, mert mint tömegszervezeti felelős rajta is múlik hogyan alakul a könyvtári szakszervezeti munka a későbbiekben.

nak hangversenyre, néha moziba. E téren a színházi jegy elállításával van gondjuk. Nagyon kevés a színházjegy és nem is arra a színelőadásra kapnak jegyet, amit szeretnének megnézni.

Ezt követően a szakszervezeti segély elosztásáról számolt be Szalkainé. 1984-ben a könyvtáriak egyharmada részesült szociális segélyben. Külön kérés nélkül a bizalmiak intézkedtek, hogy tanszerse-

sára. Különbön is gondot jelent a bérkérdés, mert az országos könyvtárosi bérszinthez képest alacsonyabb a könyvtárosaink bére, s ezáltal nekünk a munkaadók megartása. Problémáinkra megoldást remélnék a decentralizált bergazdálkodás bevezetésétől, s a kilátásba helyezett, de későbbre halasztott központi bérintézkedésektől.

A szakszervezeti vezetési kapcsolata a könyvtári veze-



Könyvtári szakszervezeti taggyűlés



Figyelemmel kísérik a beszámolót

gélyt kapjanak a gyermekes szülők. A főbizalmi tájékoztatót még a munkavédelemről és a balesetekről. Kisebb zűzódásoktól eltekintve a könyvtári dolgozók elmondhatják, hogy baj nélkül úszták meg a költözködést, s az azóta eltelt időszakot.

A legtöbb gond a bér- és munkaügyi feladatoknál adódott. Az elmúlt időszakban a könyvtár létszáma 31 fővel 104-re nőtt. Nagy feladatot jelentett viszonylag rövid idő alatt felvenni és betanítani az új embereket. Es ez a folyamat még nem fejeződött be. Az elmúlt két évben ugyan kapott bérfejlesztést a könyvtár, de ezek az összegyek nem voltak elegendőek az új feladatok kapcsán begyű- rülő bérinfláció kompenzálá-

tással zavartalan volt, eltekintve néhány bérügyi vitát. A jövőben is hasonló helyzetre lehet számítani. A könyvtár megbízott főigazgatója, mint már lapunk hírül adta, Huszár Ernőné lett, aki a korábbi állami vezetőkhez hasonlóan támaszkodni kíván a könyvtári bizalmiak segítségére a szakmai munkában.

Szalkai Istvánné végezetül a szeptemberi választásokat megelőzően javasolta kidolgozásra a könyvtári szakszervezeti alapszervezet új szervezeti felállítását, amellyel hatékonyabbá szeretné tenni a szervezeti munkát. Mindez — a pedagógus szakszervezettel történt egyeztetés után — egy későbbi időpontban kerül taggyűlés keretében megvitatásra.

H. E.

A külgazdasági szakról

A kereskedelmi kar tanácsa március 5-én tartotta ülését a tanácssteremben. Először személyi kérdések elbírálására került sor. Halmai Gábor tudományos főmunkatárs (gazdasági jogi tanszék) és Basso- la Péter adjunktus (német nyelvi tanszék) docensi kinevezését támogatta a tanács, majd Obláth György (az Inter- corporation Ltd vezérigazgatója) és Németh József (Külgazdasági minisztérium konzuli főosztály) oktatói munkája elismeréseként címzetes egyetemi docens kinevezésük mellett foglalt állást. Ezt követően Papp Ferenc (a Nyelvi Intézet igazgatója) javaslatára Basso- la Péter és Máté Jakab, német, illetve orosz nyelvi tanszékvezetői kinevezése mellé állt. A második napirendi pont a külkereskedelmi tanszék beszámolója volt.

Tóth Tamás tanszékvezető elmondotta, hogy a főhatóság döntések hiányában csak a tananyagok tartalmi korszerűsítésében történt változás. Gondot jelent, hogy három év alatt a külgazdaság szakosok száma 70 főről 140 főre emelkedett, míg a tanszéki státuszok változatlanok, s a létszám átmenetileg csökkent.

A felmerült kérdésekre, problémákra reagálva Tóth Tamás többek között kifejtette: a jelenlegi feltételek mellett nincsen lehetőség az ügynevezett modulrendszerű tananyag (a törzanyag mellett a gazdaság változásaihoz gyakran igazodó, kicserélhető egyéb fejezetek) biztosítására. Létszámgonddal miatt nem készült el az egységes külkereskedelmi tananyag jegyzet.

A külgazdasági szakos hallgatók nyelvtudását nehéz értékelni, tény, hogy egyre több a három vagy annál több nyelvet tanulók száma, kérdés azonban, hogy ez milyen mélységű tudást takar. A társintézményekkel való kapcsolatokat illetően elmondta, hogy a Külkereskedelmi Főiskolán az oktatás közelebb áll a társ- elképzeléséhez. Jó lenne, ha az MKKE-en kevesebb, a főiskolán pedig több külkereskedőt képeznének.

Kollár Amália dékán több

hozzászólóhoz kapcsolódva kifejezte egyetértését az önálló külföldi szak visszaállításával. Így a külföldi diákoknak kifejezetten magyar vonatkozású tantárgyak helyett olyan ismereteket lehetne oktatni, amelyeket későbbi munkájuk során országukban jobban tudnak hasznosítani. Felvetette továbbá, hogy magyar nyelvi oktatásukat is át kellene venni, s biztosítani, hogy ne csak 2 évig, hanem a teljes tanulmányi idő alatt tanuljanak magyarul.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a képzés rendszerével kapcsolatos állásfoglalás hiánya, a döntés elhúzó- dása gátolón hatott. Jó anyagokkal elő kell segítenünk, hogy alaposan megértsék a képzési rendszer, külföldi szak, másoddiplomások, szakmai gyakorlat) a szükséges döntés megszületésén.

Kezdeményeznünk kell, hogy az egyetemi tanács az egyetemi hatáskörbe tartozó kérdésekben (tárgyak elhelyezése, belső tartalma, lényeges átfedések, kísérletezés) — különösen tanszékvezetői vita esetében — határozott állásfoglalással segítse a munkát.

A tanszék tovább el nem odázható feladata: alaptárgyának, a külkereskedelmi gazdaságtan tananyagának kidolgozása. A többi tananyag „karbantartása”, folyamatos korszerűsítése; a tanszékűl eltávozott oktatók pótlása.

Elismerést érdemel ugyanakkor a tanszék a blokkoktatás fejlesztéséért, továbbá a hallgatók évközi munkájának ösztönzése, ellenőrzése, a házi dolgozat és TDK, a tanulmányi verseny és jegymegajánlás terén elért eredményekért. Hasonlóképpen pozitívan értékelhető az új tananyagok: kiemelten a vállalati külkereskedelmi gazdaságtan jegyzet. Látványos eredményt ért el a külkereskedelmi vállalatokkal való érdemi együttműködés terén.

Az ülést az 1984-85-ös tan- év második félévi tananyag- elátoztásáról és néhány aktuális kérdéssről szóló tájékoztató zárta.

R.

Halogatás, de meddig?

Egyetemi életünkre a hetvenes években általános pezsgés, diákegyenisegek sora, az egyetemi fórumokon aktív politizálás, kezdeményezés volt jellemző. Jelenleg a kari diákkarmentek alacsony látogatottsága, a POLTÁR megszűnése, újrateremtése, haladása, és még sok más jelenség éppen ennek ellenkezőjét mutatja. Mi az oka a kiábrándultságnak a közömbösségnek, a szkepticizmusnak? — kérdeztük a Rajk László Szakkollégium és a Társadalomelméleti Kollégium vezetőit, tagjait.



JUHÁSZ JÁNOS

(a TEK igazgatója): Az utóbbi években — felsőoktatási intézményként időben eltolódva — a hallgatókra a visszavonulás, az individualista magatartás volt jellemző. Ez a folyamat most az összes intézménynél szinkronba került. Persze, ezt ismeretségi körömből kiindulva, tehát egy szűk minta alapján tapasztalom. Optikám lehet, hogy torz.

CHIKÁN ATTILA

(a Szakkollégium igazgatója): Nem állítanám, hogy a mai egyetemista generáció nem politikus. Sőt, bizonyos tekintetben még előbbre is tart korábbi társainál: megítélésem szerint sokan vannak, akik lényegesen felkészültebbek, a társadalmi kérdéseket megalkalmazottabban itélik meg. Talán éppen ezért kevésbé is hajlamosak olyan kompromisszumokra az elvek és a gyakorlat különbségeinek elfogadásában, amelyek korábban egészen természetesen voltak. A társadalmi liberalizálódás mai keretei közt ebből az alapállásból igen sokaknál a cselekvés reménytelenség látása, halogatás, kivárvó taktika, egy kedvezőbb helyzet passzív várása jellemző.

GÁL RÓBERT

(Szakkollégium): Nem mind egy, hogy a halogatás milyen életkorban éri az embert. Mondjuk 40 és 50 között lehet büntetlenül is hallgatni, de a mi életkorunkban nem.

DÉNES FERENC

(Szakkollégium): Az egyetemistákra általánosan jellemzők a szétzilálódott értékállapotok, a perspektívanélküliség — minden téren. Rosszul érzem magam, s még sokan érzik rosszul magukat. Kérdés persze, hogy csak mi sikkadunk el. Nem tudom, hogy a következő generációk jobb vagy rosszabbak lesznek-e nálunk. Minket esetleg éppen a perspektívatlanság, minden-

nek a tagadása, a NEM hozhatna össze.

FÁBIÁN TAMÁS

(Szakkollégium): Még ennél is rosszabbul látom a helyzetet, a többségnél még az sem fogalmazódik meg, hogy mit tagadjon. Másrészt a NEM nem jelenti azt, hogy VALAMI-t képviselünk.

GÁL RÓBERT:

Nem szeretem Feri, mikor ezt a szót — generáció — használja. Azért, mert azonos életkorúak vagyunk, még nem köt össze semmi. Nem vagyunk generáció, s már csak néhány évünk van arra, hogy esetleg az lehessünk.

CHIKÁN ATTILA:

A hetvenes években hazánkban az emberek a társadalmi problémákra, főként egyéni megoldásokat kerestek, „külvilágunk” köztöttek vagy akartak kötni. A helyzet ezt akkor megengedni látszott — mostanra viszont már egyértelművé vált, hogy ez az út nem járható. Ezért is létezik — bár szerintem nem általános — a Feri által említett elutasító magatartás. Az előző korosztályok életpályá-mintája nem vonzó: sokat emlegetett tény, hogy nem jó ma nyugdíjasnak lenni; a középkeresztályt fenyegető veszélyek (az eszmi és egzisztenciális köztötségek, az önhajszolás, az infarktusz stb.) is úgy hatnak, hogy a hallgatók halogatás taktikát választanak: nem sietnek a „felölt” társadalomba való beilleszkedéshez. Egyre több az évhalasztás; sokan nem helyezkednek el az egyetem elvégzése után társadalmilag „normálisnak” tartott munkahelyen; vagy ha igen, ott tudatosan vállalják a meghökkenést, a „szokásokkal” ellentétes — s ezért egyéni „karrierjüknek” nem kedvező — magatartást.

— A kollégiumokban hogyan jelentkeznek az egyetemen tapasztalható elzárkózási ten-

dencia, ha tetszik, passzív rezisztencia?

CHIKÁN ATTILA:

A kollégiumi munka sem lehet független az osztályadalmi folyamatoktól. A napokban úgy harminc-negyvenen spon-tán esti vitán beszéltük meg, mit tartottak a korábbi szakkollégisták értéknek, s mit válnak ebből a mai generáció, mi változott meg. Természetesen nem tudtuk ezekben a kérdésekben katekizmuszerűen megegyezni, azzal azonban többé-kevésbé mindenki egyetértett, hogy a teljesítményorientáció — többünk által vázolt tényező — következményeként — jelentősen csökkent. Ez persze nem jelenti azt, hogy senki sem csinál semmit. Az idén is sok TDK-készül nálunk, de egyre nehezebb az egyetemistákat ösztönözni.

JUHÁSZ JÁNOS:

Az újonnan felvett TEK-eseknél érzem azt, hogy egyre kisebb az egyéni túlműtöt tevékenységre való készítés. Nem olyan nagy már a belső feszültség, a lendület, mint korábban. Nem a tudásvágygal, hanem a hévvel van a baj.

A visszavonulás egyik oka az, hogy alapvetően megnehezültek a külső feltételek. Ennek egyik oldala az — annak ellenére, hogy határozatok születtek a kollégiumok pénzügyi támogatásáról —, hogy anyagi helyzetünk romlott. A TEK a korábbi Töke-táborokból ala-

volt szakkollégisták köre, a TEK-ben ez nincs.

JUHÁSZ JÁNOS:

A TEK csak négy éve alakult. Az alapító tagok IV—V. évek voltak, s rögtön végzetek is, így egyszerűen nem is alakulhatott meg ez a kör. Nemrég olyan összejeveleteket kezdtünk el szervezni, ahol a volt TEK-esek megválaszolták, mit profitáltak a nálunk töltött időből.

A TEK módszerét sokan túlságosan elméletinek tartják, másrészt a marxizmus klaszszikusait eredetiben tanulmányozzuk, így többekben felmerült, életképesek vagyunk-e? Ebben a kérdésben megoszlanak a vélemények: az egyik „tábor” (a többség) azt vallja, hogy az eddigi felfogásban kell folytatnunk a munkát, jóllehet a körülmények éppen ezt gátolják. Mások szerint viszont a közvetlen aktualitásra kell nagyobb súlyt fektetnünk.

FÁBIÁN TAMÁS:

Tavaly augusztusban igen részletes — a származási, családi háttérre, az iskolai pályafutásra, az egyetemi tanulmányi munkára, TDK-ra, szakmai pályafutásra, tömegszervezeti tagságra, jövedelemre, egzisztenciális helyzetre kiterjedő — kérdőívet juttatunk el az összes már végzett szakkollégistáknak. A célunk főképp az volt, hogy megállapítsuk, hogy a volt szakkollégisták pályafutása mennyiben tér el a többi fiatal közgazdászétól.



kult. A ciklikusan szerveződő Töke-táborokra könnyebben tudunk pénzt szerezni. A kollégiumnak, mint intézménynek, ez sokkal nehezebb. A mostani nyári táborunk finanszírozásához szükséges szíveszer forintot nem tudom, hogyan fogjuk előteremteni, jóllehet ez nem TEK-es, hanem a TEK által az egyetemnek szervezett tábor.

SZATHMÁRI LÁSZLÓ

(TEK): Azzal egyet kell értenem, hogy az új TEK-eseknél kisebb a belső készítés, de nem látom olyan sötétnek a helyzetet, hogy csak a NEM tarthatna össze bennünket. Létezik közös értékeink, ezek közül az igényes szakmai munkának alapul közösségünk. A baj az, hogy ez nem ölel fel mindenkit.

Nem véletlen, hogy elsősorban TEK-esnek tartom magam és csak másodsorban egyetemistának, ugyanis az egyetem mellett vagy inkább helyett a TEK (és gondolom a szakkollégium) fontos funkciókat lát el, például az elmélyült elméleti munka lehetőségét nyújtja. Úgy érzem, elsősorban ezután is nagy számban nyerhetünk meg a szakmai munka és a közösség erejével.

DÉNES FERENC:

A Szakkollégium hagyományai, a kis közösségek összetartó ereje sokat segíthet. Ebben a tekintetben a többi egyetemistánál kedvezőbb a helyzetünk.

— Igen, de mi lesz az egyetem elvégzése után? A Rajkban már régóta létezik a

Kifejezetten a szakkollégiumra vonatkozó kérdések is szerepelnek a kérdőívekben. Kivétel nélkül mindenki pozitívban tekint vissza az itt eltöltött időre. Kiemelik a családi légkört és az igényes szakmai munka lehetőségét. Ugyanakkor a kritikus megjegyzések sem hiányoznak a visszajelzések közül. Ezek jobbit szándékoznak; arra vonatkoznak, hogyan lehetett volna a szakmai szekciókat még jobban megszervezni. Néhány válaszból úgy tűnik, mintha a szakkollégium mindig válságban lett volna. Egyes problémák, az egész közösséget érintő kérdésekben mindig kialakult két „párt”, két ellentétes pólus. A vitákat egyesek személyeskedésnek értékelik, mások szerint éppen ez a pezsgés használ a kollégiumnak. A kérdőívet csak a volt kollégisták fele töltötte ki, így nem teljes a kép.

— Hogy visszatérjek a már említett kollégiumi vitákra, kiderült-e a felmérésből, milyen értékek változtak meg, illetve melyek állandóak?

FÁBIÁN TAMÁS:

A felmérés jelenlegi szakaszából annyit sejtethetünk, hogy a Szakkollégium megalakulása óta változatlan négy alapelve — vagyis a szélesebb értelemben vett mobilitás támogatása, reális — kritikus értékszemlélet, teljesítményorientáció, autonóm személyiségek kialakulása — továbbra is fontos számunkra.

Róza Iván

Szervezési tanulmányi verseny

Az ipari üzemszervezési tan-széken ebben az évben is megrendezésre kerül az immár hagyományosnak mondható tanulmányi verseny. 5-7 fős csapatok jelentkezését várjuk 1985. március 29-ig a tanszéki titkárságon. Az előzetes dolgozatok beadási határideje

április 30., a verseny május 9-én lesz.

A verseny feltételeiről részletes tájékoztatást a szemináriumvezetők adnak, illetve megtekinthetők a tanszék hirdetőtábláján (E. 327. szoba mellett).

Ipari üzemszervezési tanszék

Ballagási kitüntetések

A négy és fél éves szakosok diplomaosztója után az érin-yertes végzőse: BALOGH IMRE, B. ZOMBORY VIKTORIA és VIG ISTVÁN.

AZ EGYETEMI KÖZÖS-SÉGÉRT kitüntetésben részesült SPÉDER ZSOLT, a Rajk László Szakkollégium volt titkára, TÓTH A. PÉTER és VIDA PÉTER, az instruktori szakkollégium és általában az egyetemi közélet kiemelkedő egyéniségei.

OKLEVELET és jutalmat vehetett át BERENDI ZSU-ZSA (sportklub), KÖVESDI GÁBOR (Közgazdász Klub), SASS ÁKOS (instruktorkör, Közgazdász szerk.), SCHIFF JUDIT (instruktorkör), SIMON CSABA (hallgatói képviselő), SZENTIVÁNYI GABRIELLA (szakkollégiumi tag), és TÓTH JÓZSEF (nemzetközi szakkollégiumi tag).

AZ EGYETEMI SZAKMAI MUNKÁÉRT kitüntetését kapta

a Rajk László Szakkollégium három többszörös TDK-díjnyertes végzőse: BALOGH IMRE, B. ZOMBORY VIKTORIA és VIG ISTVÁN.

AZ EGYETEMI KÖZÖS-SÉGÉRT kitüntetésben részesült SPÉDER ZSOLT, a Rajk László Szakkollégium volt titkára, TÓTH A. PÉTER és VIDA PÉTER, az instruktori szakkollégium és általában az egyetemi közélet kiemelkedő egyéniségei.

OKLEVELET és jutalmat vehetett át BERENDI ZSU-ZSA (sportklub), KÖVESDI GÁBOR (Közgazdász Klub), SASS ÁKOS (instruktorkör, Közgazdász szerk.), SCHIFF JUDIT (instruktorkör), SIMON CSABA (hallgatói képviselő), SZENTIVÁNYI GABRIELLA (szakkollégiumi tag), és TÓTH JÓZSEF (nemzetközi szakkollégiumi tag).

AZ EGYETEMI SZAKMAI MUNKÁÉRT kitüntetését kapta

Megválasztották a munkabizottságokat

A munkabizottságok megválasztásával kezdte munkáját a megalakulása óta először összeülő egyetemi pártbizottság. Az ülésen meghívottként részt vettek az előző párttagjai, valamint az alapszervezetek titkárai. A február 28-i értekezlet véglegesítette a párttervezet határozatát. A dokumentum elfogadása előtt rövid vitában Révész Ferenc hangsúlyozta, hogy az egyetemi légkör demokratizálása nem szorítkozhat pusztán módszertani kérdésekre, melyek viszonyokat érint, ezért a párt koncepcionális feladatok kidolgozása során kezelje kiemelten az egyetemi hierarchia demokratizálásának kérdését.

Második napirendi pontként a testület a féléves ütemtervet irányadóként elfogadta. Véglegesítésére — az egyetemi feladatok pontos meghatározására — a pártkongresszus határozata alapján áprilisban kerül sor. Szarvas László, a párt új titkára megragadta az alkalmat, röviden összefoglalta elképzeléseit a következő időszak távlati feladatairól.

„Az elkövetkező években növelnünk kell egyetemünk presztízsét, amelyet egyrésztől a szakmai munka javítása, másrésztől pedig a gazdasági-politikai határozatok előkészítésében, magyarázatában való részvétel eredményezhet.” — mondotta. „Vállaljon az MKKE nagyobb szerepet az ország közéletében!” — fogalmazta meg egyik fő célunkat, hozzátéve, hogy ez egyben saját pozícióerősítését is jelentheti. A munka hatékonyságának növelése érdekében „tisztázunk kell belső érdekvizonyainkat, a politikai tagoltságot, s egyben a különböző vélemények tartalmát, okait is fel kell tárunk” — mondotta. „hiszen a politikai egység kikovácsolása csak az érdekütköztetések, viták eredője lehet.”

Növelni kell a pártszervezet súlyát, politikai formálói tevékenységét. A párt állásfoglalásait a használhatóság jellemezze. Az irányító tevékenység mellett maradjon kellő autonómiája az alapszervezeteknek, de „orientálni kell őket a helyben felmerülő problémák megoldására” — hangsúlyozta a titkár. A kommunizmus személyes kiállása

nélkülözhetetlen ugyan, de a munka becsületének helyreállítását adminisztratív és politikai eszközökkel egyaránt elő kell segíteni. A jól dolgozó munkáját el kell ismerni, s ezáltal is ki kell alakulnia az egyetemhez való tartozás érzésének, amely „belső tartást is kölcsönöz” oktatóknak, dolgozóknak és hallgatóknak egyaránt. Kiemelte politikai és ideológiai életünk erősítésének feladatát: „Az élet által felvetett problémák kérdésszerű formálásán túl részt kell venni azok megválasztásában is. A válaszadók közé kell tartoznunk!” — mondta, majd a már meglevő ismeretek mellett magabiztosabb kiállást, képviselőlet jelölt meg feladatul. Az egyetem belső gondjainak megoldása továbbra is alapvető feladata a pártszervezetnek.

A párt ezután oldott hangulatban köszönte meg az alapszervezeti titkárokat, a pártbizottság és a végrehajtó bizottság volt tagjainak odaadott, lelkes munkáját.

A megválasztott munkabizottságok és tagjai a következők: Oktatás- és tudománypolitikai bizottság (öt) vezetője: Tóth Tamás, titkár: Keregyártó Györgyné, tagjai: Baricz Rezső, Csáki Csaba, Fejes Sándor (hallgató), Huszár Ernőné, Kántor Csaba (hallgató), Kollár Zoltán, Magyar Miklós, Páli Lászlóné, Stark Antal, Szuhay Miklós és Vági Ferenc.

Propaganda- és művelődési bizottság (pmb) vezetője: Valcsicsák Imre, titkár: Gyenge Zoltán, tagjai: Bikics István, Bernát Tivadar, Farkasinszky Tiborné, Herédi István, Kerekes Sándor, Kovács Károly (hallgató), Kövári György, Láng János, Mészáros Tamás, Mihálik István, Mihály Albert, Poller Imre és Széll János. Pártépítési munkabizottság (pmb) vezetője: Selmeczi Lajos, titkár: Matheisz Erzsébet, tagjai: Dobák Miklós, Erdei György, Huszár Ernő, Korbel István (gépkocsivezető), Kovács Ferenc, Kulcsár Dezső, Liener Péter, Orbán Annamária (hallgató), Somogyi Beláné, Sulyok Papp Márta, Szigeti Endre, Várhegyi László (hallgató) és Veres Pál.

M. M.

Nyugdíjas-találkozó



Március 7-én bensőséges hangulatú ünnepséget rendezett az szb az egyetem nyugdíjas-alapszervezetének nótágjainak. Az állami vezetés részéről Bora Gyula, tudományos rektorhelyettes méltatta történelmi keretbe foglalva a nők életét, szerepét az ország fejlődésében, a felszabadulást követő négy évtizedben. Meleg szavakkal üdvözölte a nőnap alkalmából a résztvevőket Boér Andrásné, az alapszervezet titkára, a pártvb nevében Forgács Csaba, és a szakszervezeti bizottság képviselőit Mihály Albert. Ezután kamarakórus adott rövid műsort, majd az alapszervezet megvitatta aktuális teendőit, problémáit. A programot az ünnepi ebéd zárta.

A MÉH még várható volt

Harmadévi elején helyes kis papírhalmazt kaptunk azzal, hogy ez az alternatív tárgyak jegyzéke, amelyek közül fel kell vennünk valamelyiket ismeretünk bővítése érdekében. Mi becsületesen jelentkeztünk is a tanszékeken — ki-ki ízlése szerint — és utána nagy ívben hajítottuk ki, illetve vittük el a MÉH-be az immár feleslegessé vált papirosokat. A következő év elején azonban mondhatni hideg zuhanyként ért a hír: idén is lesz alternatív tárgy és elvileg a korábban kiadott tájékoztató alapján kellene rá jelentkezni. Ez a fentiek miatt kisebb nehézségekbe ütközött, de végül is megoldódott. Volt minden csoportban néhány olyan elvete-mült alak, aki az általános szokástól eltérően megőrizte a tájékoztatót. Ezeknek a nagyra

becsült példányoknak az alapján jelentkeztünk aztán mindahányan. A baj azonban most, a félév elején a tetőfokára hágott. Valószínűleg, utólagra megbízhatatlan elemek kezébe kerültek az egyébként többre érdemes papírok, mindenesetre mostanáig valamennyi ilyen jellegű okirat szórón-szálán eltűnt. Az első pánik után rájöttünk, hogy mi a teendő: új jegyzéket kell kérni a dékániban, de nem maradt egyetlen példány sem. Ezek után feladtuk a küzdelmet és a régi jól bevált módszerre bízunk magunkat: majd csak lesz valahogy! Pillanatnyilag itt tartunk, de annyi következtetés máris levonható, hogy: amit ma megtehetsz, talán jobb, ha elhalasztod holnapra.

Székely Andrea

A konfliktusok feltárásának szerepe a társadalmi fejlődésben

Ancsel Éva előadása

Ismerni a társadalmat — fölismereni a mélyében működő konfliktusokat — nemcsak azért nehéz, mert akiknek ez a dolguk, azok maguk is benne élnek, hanem mert ez a megismerendő társadalom történelmével, jelenlétével, múltjával ott él bennünk is: tapasztalásuk módjában, következtetéseikben és értéktételeikben. Ha pedig olyan társadalomról van szó, amelybe nem csupán beleszülettek, hanem amelyben törekvéseiket, eszményeiket is keresi a tekintetük, akkor az élelétást — a konfliktusokig látást — talán még nehezebb elérni. Nem azért mondom ezt el bevezetőben, hogy a nehézségeket hangsúlyozva fölmentő érveket fogalmazzak a konfliktusok iránt oly sokszor fellépő vákság védelmében. Már csak azért se tehetem ezt, mert hiszen természetesen kellene immár tekintenünk, hogy egy dinamikus, nagy változásokat megélt és megélt társadalomban feltétlenül keletkeznek konfliktusok, s nem csupán működési zavarok, avagy szubjektív hibák következtében. Igaz: ha a konfliktusok felismerése nem történik meg, vagy akár csak késik, s ezzel együtt nem történik kísérlet felszínre hozatalukra és megoldásukra, az már súlyos objektív működési zavarokhoz vezethet és vezet is. Történelmi tapasztalataink ezt egyértelműen megerősítik.

Úgy gondolom, hogy azokat, akik Marxon nevelkedtek, eszméi következtetéseikben éppen az a társadalom teszi leginkább próbára, amelyben elveik nem a tagadás és szembevágás, hanem a megvalósítás értelmében érvényesíthetők és érvényesíthendők. Ha azt mondom, hogy nem a tagadás értelmében, akkor nem ennek ellentétjére gondolok, nem az üres és elvont afirmációra, a metafizikus afirmációra, mert az nem viszi előbbre a társadalmi fejlődést. megszüntetve megőrző tagadásnak fontos helye és funkciója van a szocializmus viszonyai között, sőt lévén egy önmagát meghaladni, nem pedig konzerválni törekvő társadalom, objektíven igényli, igényelnie kell az elemző kritikai magatartást. Enélkül nem lehet elvégezni — Marx szavaival — „a kor számvetését önmagával”, méghozzá az állandó számvetést. Nem öncélú ez az elemzés, bár ismerni jelenidőben a kort, amelyben élünk — látni misztikus kódjától nélkül — bizonyos értelemben önértékkel is bír. Elvégezni újra és újra ezt a számvetést többek közt, de egyáltalán nem utolsósorban éppen annyit jelent, hogy keressük ellentmondásait és konfliktusait. Köztük azokat is, amelyek netán éppen a társadalom fejlődését szolgáló szándékok és cselekvések nyomán jöttek létre. Vannak más eredetűek is, de most nem ezekről akarok beszélni.

Ha konfliktusok egyáltalán nemcsak hibás döntések következtében keletkezhetnek, akkor tévhiedelem azt gondolni, hogy feltárásuk „rossz fényt” vet a társadalom irányítására. Progresszív és egyben reális célok megvalósításának folyamatában is keletkezhetnek és keletkeznek is konfliktusok, mert a változások és változtatások a valóság különböző dimenzióiban ellentmondásos és sokszor nem várt, előre nem látható következményekkel járhatnak. Ha azonban hiányzik a gondolatok végiggondolása a cselekvések előtt, illetve csak a lehetséges pozitív következmények számbavétele alapján születik egy-egy program, akkor a történelem ravaszasága mintegy felfokozódik és szükségképpen keletkezik majd akadály a számvetés útjában.

A feltételek nem kellő számbavétele — eredjen ez tudáshiányból vagy fanatizmus okozta látászavarból — többnyire együtt jár a nem kívánt következmények iránti váksággal. Am ezek a következmények ilyenkor is hallatnak magukról, s ha ugyanakkor nyílt szó nem esik rólok, akkor előbb-utóbb annál súlyosabban szakadhatnak rá azokra, akik nem akarták, vagy nem tudták vállalni a velük való szembenézést.

Mindnyájan tudjuk, hogy volt olyan időszak a szocializmus hazai történetében, amelyben a politika nem vetett számot a feltételekkel, eltagadta a következményeket, tragikus fejleményeket készítve elő ezzel a konfliktusválsággal. Mindezzel pedig a marxista szemléletmód lényeg-

gén esett csorba: lévén az a valósággal és változásaival kérelmetlenül szembenézni öntudat: a szembenézés elméleti műszere, a valóság defetizálására hivatott világnézet. Ezért csak akkor tölti be rendeltetését a mi viszonyaink között, ha állandó önkorekcióra, a kezdeti lépések, ahogy Marx mondja „az első kísérletek felszűnéseinek, gyengeségeinek és gyatraságainak” kegyetlenül alapos bírálataira készít és tesz képessé. Csak ebben az esetben lehet legalább megközelítő immunizáló ereje a hamis tudattal szemben, többek között az éppen hozzátapadó messianisztikus tévhitekkel szemben is.

Az átalakulás nehézségeit misztikus módon eltüntető fanatizmus kísérete és veszélye annál nagyobb, minél kevésbé megérett feltételek középette meg végbe egy társadalmi fordulat. Az ilyen változást bizonyos feltételek hiánya nem teszi eleve lehetővé, de csak akkor nem, ha tudatosul: mi hiányzott ahhoz, ami végbenem, mit kell tehát menetekben vagy éppen utólag megteremtetni. A fanatizmus nem engedi látni a hiányokat, hiszen nem más, mint a valóság illuzórikus kiégésítése: a szubjektív erők felfokozása, az objektív akadályok és feltételhiányok bagatelizálása révén. A célok és megvalósításuk feltételei között fennálló konfliktus fel nem ismerése történik ilyenkor, s ez lehet, hogy sajátos stimuláló szerként hat történelmileg, mert átmenetileg valóban felfokozhatja a szubjektív erőket, ámde nem segít eltüntetni az objektív akadályokat. Ehelyett inkább újakat emel, mert az irrális célok megvalósítási kísérletei is objektíválódnak. Ugyanakkor az ilyen tevékenységet kísérő ideológiai formákban nem megérett megérett hajsza ránk kényszerítésével, másrészt pedig olyan gazdasági és pénzügyi korlátozó intézkedések foganatosításával, amelyekkel próbára teszik teherbírásonkat. Arra azonban nem számíthatunk, hogy társadalmi rendszerünket magát megváltoztassák. Ami a gyarmati rendszereket illeti: ott viszonylag könnyebb dolga van a centrumnak. A gyarmati rendszer széthullott ugyan, de azért neokolonialista politikával és a nemzetközi pénzügyi rendszer mechanizmusával sikerül a fejlett tőkés világnak magához kötnie a fejlődők többségét. A jövőben is arra fog törekedni, hogy a stratégiai nyersanyagkincsek és az energiahordozók tekintetében legfontosabb fejlődő országokat megőrizze magának. A szocialista országokra ezzel összefüggésben nagyon fontos feladat hárul, ez a konferencián ugyancsak megfogalmazódott. Vállalnunk kell a forradalmi és a nemzeti felsza-

28 évben vált tudatos törekvéssé, s ennek alapján volt lehetséges több előrelépés a gazdasági és nemcsak gazdasági szférában. Ehhez a törekvéshez kapcsolódnak az elmúlt időszak legjelentősebb társadalomtudományi kutatásai is. Mégis úgy gondolom, hogy közel sem vált még általánossá és minden intézmény, munkahely életében természetessé a gondolkodásnak és elemzésnek ez az ellentmondások feltárásáig hatoló és önkorekcióhoz vezető módszere — aminek alapos okai vannak. A konfliktus ugyanis mindig egyes embereknek vagy embercsoportoknak az érdekközösüléseiként jelenik meg, lévén, hogy — Lukács Györgyöt idézve — a konfliktusoknak is „az egyes ember a létszerű, közvetlen hordozója”. Ezek az egyes emberek viszont sokszor félnek — éppen érintettségük miatt — a konfliktusok feltárásától, és inkább választják a felszíni „békés együttélést”, az ellentmondások filiszteri gyöngédséggel történő kezelését. Meg akarunk maradni megszokott, mintegy belakott világunkban. Ez az igény — ha nem is tudatosul — olykor oly erős, hogy alárendeli magának a szemet és az elmét is. Nem is szólna arról a helyzettől, amit Marx úgy jellemez, hogy a hivatalnokok azt a kérdést: miként mennek a dolgok a rájuk bízott területen, összevetéssel azzal a kérdéssel, hogy ők miként vezetik ama területet.

Az érdekekben való közvetlen érintettség az élet szűkebb terepein nyilvánvalóan erősebb, ezért a makrotársadalom problémáinak tudatosulása, konfliktusainak feltárása nehezen hatol odáig, hogy konzekvenciái kimondassanak a kisebb társadalmi közegekben is.

Ha viszont az érdekközösülések közd alá kényszerülnek, akkor a társadalmi feszültségek nem oldódhatnak fel, hanem akkumulálódnak.

A magyar társadalom fejlődése ma is nagymértékben függ a konfliktusok felszínre hozatalától, s azoknak az ellentmondásoknak megközelítő prognózisától, melyek a tervezett lépések következtében várhatók. Arra az újbóli önkorekciók folyamatára gondolok, amelynek ma vagyunk részesei.

Ha hamis elgondolás volt a konfliktusmentesség koncepciója, nem lenne kevésbé hamis ma azt állítani, hogy a konfliktusok nemcsak vannak, de minden esetben jó, hogy vannak. Lévéen a konfliktusok különböző természetűek, nem minden esetben szükségszerű-

en kialakuló, nem is eleve hajtóerő — netán eufomatikus impulzusai — a fejlődésnek. Még feltárásuk sem biztosítja ezt a progresszív szerepüket minden esetben. A konfliktusok felismerésétől ugyanis olykor hosszú és nehéz út vezet a megoldásig, de az is lehetséges, hogy pusztán a felismerés nem vezet, nem vezethet idáig. Am akkor is szükséges, sőt nagy jelentőséggel bír, még megoldási javaslat hiján is. A társadalmi tisztánlátáshoz nélkülözhetetlen, hogy különbséget tudjunk tenni a szubjektív hibákból származó és az objektív eredetű konfliktusok megoldalanságából következő negatívítások között. Csak így lehetséges az emberi erőfeszítések ésszerű felhasználása.

Úgy gondolom, hogy a konfliktusok feltárása jelenidőben a legfontosabb és természetesen a legnehezebb, de ha ez megtörténik, akkor a megközelítő prognózis sem lehetetlen. Ha például a hatvanas években feltárta, hogy a központi tervutasításos gazdaságirányítási rendszer ellentmondásba került a hatékonyság követelményével, s ennek alapján megszületett a '68-as reform, akkor éppen a tapasztalatok alapján nyilvánvaló, hogy azok a változtatások, amelyek bevezetését most tervezük — és nemcsak a gazdaságirányításban — hasonlóképpen nem ígérnek, de nem is ígérhetnek ellentmondásoktól mentes, harmonikus fejlődést. Alapvetően most is az ártermelésről és piacról van szó, amelynek felhasználása — következetesebb felhasználása — meggyőződésem szerint nem termel újja a kapitalizmust, de előreláthatóan létrehoz és termel újabb ellentmondásokat, sőt konfliktusokat. Rövid távon ugyanis nyilvánvalóan nem segíti a világtörténelmileg létjogosult esélyegyenlőségi eszmények realizálódását. Ugyanakkor jobban segíti, segítheti a munka szerinti elosztás elvének érvényesülését. Hasonlóképpen a termelés racionalizálásának és a vállalati irányítás demokratizálásának együtt bevezetendő új formái is járhatnak konfliktusokkal. A racionalizáláshoz nélkülözhetetlen lépések ugyanis rövid távon nem esnek feltétlenül egybe a dolgozók közvetlen érdekeivel, és a demokratikus formák működhetnek a társadalmi érdekek ellenében. Ezeket az ellentmondásokat meggyőződésem szerint vállalni kell.

Minden konfliktus belátható távon belül nem megoldható, még kevésbé felismerésével egyidőben — hiszen a felismerés se megy végbe egyidőben mindazon tudatában, akik-

nek cselekedniük kell. A feltárás tehát szükséges, de nem elégséges feltétele a megoldásnak. Vannak olyan történelmi helyzetek, amikor a meg nem oldható konfliktusok káros határait csak ellensúlyozni lehet, de ez sem jelentéktelen, s ennek elmulasztása újabb súlyos következményekkel járhat. Ugyanakkor vannak konfliktusok — amelyek esetében a felismerés erőltet az érdekekhez képest, amelyek legalább a részleges megoldáshoz vezető lépések útját állják. Ha a konfliktusok felismerése és kimondása nem is vezet rövid távon megoldáshoz, akkor is nagy jelentőségű, mert ennek hiján az igazság és igazmondás szenved csorbát, s egyáltalán nem csekély, nem elhanyagolható veszély.

„Múltunk mind össze van torlóva” — írta József Attila —, a ma négy évtizedre visszatekintve azt mondhatjuk, hogy mintegy történelmi válaszként erre a helyzetre: az összetorlódt múlt lebontásának folyamata, s az új viszonyok megteremtése igen rövid időbe sűrűsödött. Hozzájárult ehhez a történelmi túrelmetlenség — a cél akarása az eszközök nélkül — Hegel szavaival. Az objektív eredmények ismertek, miként az is, hogy a legpozitívabb változások sem voltak megrendítésekől mentesek, különösen a tudati-erkölcsi dimenzióban.

A gazdasági-társadalmi haladás útjában konfliktusba kerülhet és került is sok esetben az emberek átalakulási képességeivel. Meg kellett tapasztalni, hogy még a kívánt és választott újhoz való alkalmazkodásnak is roppant nehézségei lehetnek. A progresszió a történelemben majd mindig „erőltetett menet” jelent, különösen ott, ahol összetorlódt a múlt a hosszán késleltetett fejlődés során. S mert ez a múlt a szó szoros értelmében nem eltüntethető, tudnunk kell, hogy jelen van szemünkben, szemléletünkben is — a konfliktusok feltárásától való idegenkedésünkben is. Ennek leküzdése nélkül pedig se társadalmi fejlődés, se hiteles ideológia nem lehetséges.

Befejezésül Bertolt Brecht figyelmeztetését idézem: „ne alkoss magadnak képet a világról pusztán a kép kedvéért.” Hozzátehetjük: ne is pusztán szemünk és elménk nyugalma — hamis nyugalma — kedvéért: legyen a kép inkább zaklatóbb, de a valóság konfliktusaival együtt felmutató.

Az előadás elhangzott a Magyar Tudományos Akadémia tudományos ülésszakán

A „80-as évek kapitalizmusa, válság és kiútkeresés”

Beszélgetés Simó Endrével

Nincs egy hónapja, hogy Kaposvárott országos elméleti konferencia foglalkozott korunk kapitalizmusának tudományos igényű értékelésével. Egyetemünket Kiss Árpád, Szabó Katalin, Palánki Tibor és Mihálik István képviselte. A tanácskozás vitaanyagát a Kossuth Kiadó tavasszal megjelenteti. A „80-as évek kapitalizmusa, válság és kiútkeresés” című tanácskozásról — az irányelvek vitája során egyetemünkön fölmerült kérdések fényében — beszélgettem Simó Endrével, az MSZMP KB munkatársával, aki maga is a Kőzgazón végzett.

— Helyese-e a kelet-nyugati viszonyt pusztán a szembenállásra kielezni, a fejlődő országok anti-imperialista beállítottságát hangsúlyozni, holott a világpolitikát a centrum-periféria viszony, az Észak-Dél ellentét is terheli?

— A kérdésben sok minden keveredik össze. Természetesen nem helyes csupán a szembenállásra kielezni, az élet maga azonban felveti a szembenállást is. A kaposvári konferencián is nagyon konkrétan megfogalmazódott: a kapitalizmusnak — itt most elsősorban a fejlett tőkés országokra gondolva — még nagyon

komoly tartalékaik vannak, nagyon komoly erővel rendelkeznek. Magyarán: nekünk tartós, hosszú távú együttélésre kell berendezkednünk a kapitalizmussal. A kapitalizmus „meghaladása” — különösen gazdasági értelemben — nem egyszerű dolog. Ez a folyamat nem megy olyan gyorsan, ahogyan korábban elképzelték. Simai Mihály fogalmazta meg azt a nagyon fontos gondolatot, amely, úgy érzem, némileg korrigálja eddigi válságélméletünket is. Amikor ugyanis a hetvenes évek közepe óta elhúzódozó világgazdasági válság folyamatában is annak lehetünk tanúi, hogy a fejlett tőkés országokban műszaki-tudományos forradalom bontakozik ki, új csúcstechnológiák jelennek meg, felgyorsult a műszaki-tudományos fejlődés, felmerül annak a kérdése: mi ben rejlik akkor a válság? Simai Mihály erre azt válaszolja: „A tőkés rendszer válságát úgy kell felfogni, mint a termelési mód történelmi hatását. Ez nem azonos a szembenállással is. A kaposvári konferencián is nagyon konkrétan megfogalmazódott: a kapitalizmusnak — itt most elsősorban a fejlett tőkés országokra gondolva — még nagyon

komoly tartalékaik vannak, nagyon komoly erővel rendelkeznek. Magyarán: nekünk tartós, hosszú távú együttélésre kell berendezkednünk a kapitalizmussal. A kapitalizmus „meghaladása” — különösen gazdasági értelemben — nem egyszerű dolog. Ez a folyamat nem megy olyan gyorsan, ahogyan korábban elképzelték. Simai Mihály fogalmazta meg azt a nagyon fontos gondolatot, amely, úgy érzem, némileg korrigálja eddigi válságélméletünket is. Amikor ugyanis a hetvenes évek közepe óta elhúzódozó világgazdasági válság folyamatában is annak lehetünk tanúi, hogy a fejlett tőkés országokban műszaki-tudományos forradalom bontakozik ki, új csúcstechnológiák jelennek meg, felgyorsult a műszaki-tudományos fejlődés, felmerül annak a kérdése: mi ben rejlik akkor a válság? Simai Mihály erre azt válaszolja: „A tőkés rendszer válságát úgy kell felfogni, mint a termelési mód történelmi hatását. Ez nem azonos a szembenállással is. A kaposvári konferencián is nagyon konkrétan megfogalmazódott: a kapitalizmusnak — itt most elsősorban a fejlett tőkés országokra gondolva — még nagyon

badító mozgalmak támogatását azzal együtt is, hogy ettől a szocializmus nem gazdagszik, legalábbis ma nem. A haladó erők támogatásával arra törekedünk, hogy szűkítsük az imperializmus anyagi tartalékait és utánpótlási lehetőségeit is, hogy a nemzeti kincsek, vagyonok az érintett népek ellenőrzése alá kerüljenek, és kikerüljenek az imperialista célokat szolgáló erők ellenőrzése alól. Hozzátartozik (a képhez egy nagyon heves ideológiai kihívás is, amely tömören a neokonzervatív vonal erősödésével függ össze.

— A konferencia egyik résztvevője a neokonzervatív erők előretörésével párhuzamosan kiemelte a kommunista pártoknak azt a feladatát, hogy a marxizmus ne csak saját tanait védje és fejlessze tovább, hanem haladó polgári hagyományokat is karoljon föl és védelmezzen.

— Lukács József akadémikus fogalmazta meg ezt a gondolatot. Itt a következőkről van szó: amikor az Egyesült Államokban a már említett neokonzervatív politikai, ideológiai és gazdasági irányzat kerekedik felül, s egészen odáig megy el, hogy az erőviszonyok egyensúlyát átmeneti katasztrófaként fogja fel,

nem pedig tényként — magyarul arra törekszik, hogy erőfölénybe kerüljön a Szovjetunióval, a szocialista rendszerrel szemben, és ennek érdekében mindent elkövet —, akkor ezzel a magatartásával különösen nagy veszélynek teszi ki a békét. Ilyen körülmények között magában a nyugati szövetségi rendszerben is, az egyes tőkés országokban is differenciálódás tapasztalható a polgárságon belül. A polgárságnak vannak rétegei, amelyek ezt a konzervatív irányvonalat elutasítják. Realistákusan közelítenek a mai világhoz. Nem tartják valószínűnek, hogy sikerülne erőfölénybe kerülniök a szocializmussal szemben, mert úgy látják — megítélésem szerint helyesen —, hogy a szocialista költözés vállalja a kihívást és nem enged. Nyilvánvaló, hogy amikor a neokonzervatívizmus nemcsak a marxizmus, nemcsak a szocializmus ellen intéz kihívást, hanem haladó polgári értékek és hagyományok ellen is — mint amilyen a béke, a békés együttműködés, a szabadságjogok értelmezése, a két rendszer együttléteének történelmi megítélése, a két rendszer közötti emberi, gazdasági, kulturális értékek cseréje —, akkor a marxistáknak különösen nagy figyelmet kell szentelniük a viszonylagos vagy potenciális szövetségeseknek. A jelenlegi

helyzet kivételes lehetőségeket kínál arra, hogy a béke és a társadalmi haladás talaján szövetséget keressünk és találjunk minden olyan nem-marxista erővel, amely megőrizte haladó hagyományait: szociáldemokratákkal, liberális reformerekkel, a béke és a haladás iránt érzékeny keresztényekkel, a polgári demokrácia híveivel. Lukács József ennél tovább is ment: „Mi több, saját identitásunkat is ezen a szövetségen belül kell bizonyítanunk” — mondta. A katolicizmusnál maradván a római katolikus egyházban is megfigyelhető egyfajta polarizálódás. Vannak konzervatív erők a római kúriában és a püspöki karban, amelyek heves támadást intéznek ideológiai és bizonyos mértékben politikai síkon is azon egyházi körökkel szemben, amelyek szövetséget keresnek a marxistákkal. Lásd a felszabadítási teológiát, a nicaraguai miniszter-papokat! Ismerjük ezt összefüggésben a felszabadítási teológiára adott, Ratinger-instrukcióban megfogalmazott válaszokat, amelyben egészen odáig mentek el — II. János Pál jóváhagyásával —, hogy eltűnték a szocializmust, mint „korunk szociálistáját”, és a „leigázók cinkosainak” nevezték azokat a katolikusokat, akik a marxistákkal együttműködést keresnek. Ilyen helyzetben az egyházon belül

Emlékeim a nagyvállalatok államosításáról

Az iparunk negyven éve című konferencián többször szó esett az ipari nagyvállalatok 1948. évi államosításáról. Ez felidéztem bennem egy ezzel kapcsolatos élményemet.

A Pénzügyi Központ szépreményű, de meglehetősen sivár jelenű folyószámla segédkönyvelője voltam. Munkám abból állt, hogy a rózsaszínű „belégekben” szereplő összegeket a számlák jobb, a fehéreket a számlák bal oldalára kellett írnom. A valóságban azonban — mivel az általam kezelt számlákra csak befizetések érkeztek, kifizetések nem történtek róluk — kizárólag csak rózsaszínű „belégek” kaptam. Így attól a változatosságtól is elestem, hogy a számlák mindkét oldalára könyvelhettem volna. Ez a helyzet nem töltött el különösebb meglepéssel. Nagyon vártam, hogy valami történjen velem, hogy valami „igazán fontos” dologban vehessek részt.

1948. február közepe táján hívatott a Pénzügyi Központ kommunista párttitkára. Közölte velem, hogy az akkor újjászervezett Iparügyi Minisztérium egy fiatal munkatársat kért néhány napos feladat elvégzésére. A dolog bizalmas, többet ő sem tud. Taligás főosztályvezetőnél kell jelentkezni. Taligás Ferep is azzal kezdte, hogy a feladatokról senkinek sem beszélhetek. Majd elmondta, hogy a Pénzügyi Központ rendelkezésre álló adatai alapján kimutatást kell készítenem azokról az iparvállalatokról, ahol az alkalmazottak száma meghaladja a 100-at, megállapítani a vállalatok részvényesek alaptőkéjüket és kiválasztani közülük azokat melyek tőkésnek több mint 50%-a magyar tulajdonban van. A Pénzügyi Központnak az az idősebb tisztviselője, aki a megfelelő nyilvántartást kezelte kéthónapos határidőre vállalta volna, de neki három nap alatt kell. Megnéztem a nyilvántartást és ígért, mondtam.

Ma sem tudom mi adta hozzá a bátorságot. Valószínűleg az, hogy a „fényes szellők” nemzedékének lelkes leánya lévén szentül hittem benne: néhány nap alatt az egész világot meg lehet forgatni, nemhogy kimutatást elkészíteni.

Nagyon beleizzadtam. Már az alaptőke nagyságának a megállapítása is igen nehéz feladat volt, a bel- és a külföldi tulajdon szétválasztása pedig még akkor is rendkívül bonyolult lett volna, ha megfelelő szaktudással rendelkezem ezen a téren. Márpedig erről szó sem volt. (Szerencsére akkor még nem tudhatam, hogy egy kiváló revizornak, egy más feladat kapcsán, a későbbiek során több mint egy évi megfeszített munkára volt szüksége ahhoz, hogy egyedül az Egyesült Izzó tulajdoni állapotát pontosan tisztázza.)

Meglehetősen „nagyvonalúan” dolgoztam, kicsire nem néztem. Így, szinte éjjel-nappal hajtvva, a harmadik nap hajnalára elkészültem a kimutatással. Taligás instrukciója szerint azonnal átvittem az Iparügyi Minisztériumnak ugyanabban az épületben lévő részlegébe. Lehetett úgy fél hét. A szobában többen voltak, mikor beléptem rám sem hederítettek. Taligás azonban szinte szaladt felém. Készen van? — kérdezte. Átnyújtottam a listát, mire ő — se szó, se beszéd — össze-vissza csókolott. Ez más körülmények között valószínűleg nem okozott volna számomra különösebb örömet, de most végtelenül boldoggá tett. Már biztos voltam benne, hogy valami „igazán fontos” dolognak vagyok a résztvevője. Csak azt nem tudtam még, hogy minek. Ezt néhány hét múlva értem meg, mikor húsvét után megjelent az újságokban az államosított iparvállalatok jegyzéke. Nagyon hasonlított az általam készített gyorslistához. Erről — férjemen kívül — azóta sem beszéltem senkinek.

A doktori és tudományos tanács tagjai

Az egyetemi doktori és tudományos tanács elnöke Bora Gyula tudományos rektorhelyettes. Hivataltól tagok: a párt vb képviselője, az szb képviselője, a könyvtár igazgatója, Mózes László KTI igazgatója, a TDK-titkár (csak a tudományos ügyek tárgyalásánál), a kari doktori és tudományos tanácsok vezetői: Kupcsik József, Kalmár György és Bajnógel József. A tanács to-

vábbi tagjai: Fekete Ferenc, Kovács Géza, Máriás Antal, Mátyás Antal, Megyeri Endre, Mihalik István, Neményi István, Palánkai Tibor, Szikra Katalin, Timár János, valamint Vági Ferenc egyetemi tanácsok; Bánfy Tamás, Chikán Attila, Huszár Ernő, Kollár Zoltán, Molnár László és Zalai Ernő egyetemi docensek; valamint Avar György jogi szakértő.

is felerősödtek azok a hangok, amelyek ezt a fajta konzervatív megközelítést nem fogadják el. Ezekkel a józan egyházi körökkel nekünk ugyancsak minél jobban szót kell értenünk, hiszen saját hazai valóságunk is bizonyítja: társadalomépítésünk alapja éppen az a népi-nemzeti szövetség, amely kommunista és nem kommunista, hívők és nem hívők milliói között jött létre. Ezt a fajta szövetségi politikát, azt hiszem, nemzetközi vonatkozásban is érvényesíteni kellene, még akkor is, hogyha világnézetbeli különbségeink továbbra is fennmaradnak.

— Milyen alternatívák kínálkoznak a nyugat-európai — elsősorban a négy nagy: a spanyol, az olasz, a francia és a portugál — kommunista pártok számára?

— Nehéz itt részletes elemzésbe bocsátkozni. A legfontosabb dolog, ami megfogalmazódott, a következő: a műszaki-tudományos haladás közepette a fejlett tőkés társadalmakban fontos módosulások mentek végbe a társadalom szerkezetében, magában a munkássztyálus céljából minde- nekülött a létező szocializmussal szemben próbáltak alternatívát mutatni, nem pedig hazai tőkés rendszerükkel szemben. Eddig azt tapasztalhattuk, hogy ez a fajta válasz erre a kérdésre nem hozta meg a remélt sikert egyik pártnak sem. Gondolok itt

A VII. ötéves tervkonceptió egyetemi vitájáról

Elszánt tettek igénye

Kemény, határozottan végrehajtott reformlépések igényét fogalmazták meg a meghívottak a VII. ötéves tervkonceptió február 28-án tartott egyetemi társadalmi vitáján. Vannak-e tudatos diszpreferenciák a tervkonceptióban, van-e iparfejlesztési koncepció, hiszen az összes gazdasági terület „kicsit ide, kicsit oda”-szerű fejlesztése az elavult gazdasági szerkezet konzervatívását, feszültségeket és ezért egyedi beavatkozásokat eredményezhet csak. Ezekre és ezekhez hasonló számtalan kérdésre felelt a négyórás vita első felében Balassa Ákos, az Országos Tervhivatal főosztályvezetője.

Elmondta, hogy a tervnek most vitatott koncepciójában például a kisüzemi hústermelés preferenciát élvez a sokkal költségesebb nagyüzemi-vel szemben, illetve az alacsonyabb nyugdíjak a magasabbak rovására élveznek előnyt. Az Ipari Minisztérium négy iparfejlesztési változatot is készített. Ezek közül hárommal számol a koncepció, a negyediket figyelmen kívül hagyja. (Ez a KGST-piacon elérendő exportexpánzióval kalkulál, s ezzel arra apellál, hogy piacot lehet teremteni az ipar meglévő rossz technológiai struktúrája számára.) Az első hozzászóló, Falusné Szikra Katalin (pol. gazd. t.) szerint a tervkonceptió nem nyújt világos, határozott lépési programot a hét éve húzódó válságból. Súlyos gondnak tartja, hogy míg a klasszikus válságok minden árnyoldaluk mellett bírnak az alacsony pozitívummal, hogy helyreállítják a helyes gazdasági arányokat, addig hazánkban 1978 óta nem történt strukturális átrendezés, csak a válság terheit nyögtük. A hozzászóló elmondta, hogy a jól megválasztott foglalkoztatáspolitikai intézkedések szabadíthatna fel, például az állam és a társadalmi szervek túlságosan felduzzadt apparátusainak csökkentésével. Véleménye szerint, a nyugdíjkorhatár felemelése is jelentős tartalékokat biztosítana.

Palánkai Tibor (vil. gazd. t.) egy offenzívabb gazdaságpolitika, cezúra húzásának igényét fogalmazta meg. Éles határt kell húzni, amelyen túl az iparnak és különösen veszteséges ágainak megszűnnek termelési támogatásai. Más országok megtették ezt, Spanyolországban például bezárták a hajógyárakat a munkások 3-5 évi kompenzációja mellett. Ez a kompenzáció, különösen, mivel segítségével kisvállalkozásokba kezdtek az emberek,

sokkal olcsóbbnak bizonyult, mint a munkahelyeknek a veszteséges termelés fenntartása árán való biztosítása. Gondnak érezte, hogy amíg a fejlett országok az adózás csökkentésével reagálnak a válságra, mi épp az ellenkezőjét tesszük.

A keresetszabályozás nem képes megoldani a munkaerő racionális felhasználásának problémáját — mondta többek között hozzászólásában Timár János (munkagazd. t.). Amíg a gazdaság működésénél fogva nem képes nélkülözni a központi beavatkozást, addig a keresetszabályozás elkerülhetetlen, de csak arra jó, hogy korlátozza a kiáramló béreket. Nem lenne jó, ha ezt a 20 éves tapasztalatot nem venné figyelembe az ötéves terv és a munkaerő-gazdálkodás hatékonyságának javulását várna a keresetszabályozástól. Elismeréssel szót arról, hogy a tervképzés és a nagyüzemi feldolgozó ipartól várja a nehézségekből való kilábalást. Ez nem jelent kisüzem- és mezőgazdaság-ellenességet. Leszámolást jelent azonban az a tétellel, hogy a mezőgazdaság megsarcolása lehet a felzárkózás ára.

A hozzászóló az infrastruktúra kulcskérdésének tekinti a telefonhálózat fejlesztését. Vé-

Balassa Ákos, az Országos Tervhivatal főosztályvezetője



És a vita egyetemi résztvevői



leménye szerint igen jelentős pénzeszközöket lehetne a lakosságtól bevonnai erre a célra, ha telefon soron kívüli felszerelését nyilvánosan meghatározott áron árulnák.

Hátori Balázs (pol. gazd. t.) arra hívta fel a figyelmet az infrastruktúra fejlesztésével kapcsolatban, hogy a tervezés nemcsak az úgynevezett produktív iparágak jelenlegi

legyen, hanem a monopóliumok ellen, évtizedes formula és nem mond semmit, amíg nem beszélünk a monopóliumok elleni (nálunk kialakítatlan) intézményrendszeréről.

A mezőgazdaság elhanyagolásának veszélyeire (a géppark elavulása stb.) figyelmeztet Kiss Arthur (filozófia t.). A tervtől nem a problé-

mák kivizsgálásának szorgalmazását, hanem a felismert gondokra adott megoldásokat várja. Ha a terv előkészítésének anyagainak, az alternatívákat széles körben megismertetnék a vállalatokkal, akkor (amennyiben azok nem tudnak jobbat mondani az elfogadott variánsnál), kénytelenek lennének akceptálni azt, mint a realitást, a lehetséges gazdálkodási utat.

Szabó Kálmán (pol. gazd. t.) a politika hiányosságának tartotta, hogy sokszor a gazdasági mechanizmus reformja jelenik meg a társadalmi feszültségek forrásaként. Valójában a mechanizmus csak eszköze az extenzív gazdasági modellről az intenzívre való áttérésnek. Igazából ez az áttérés a feszültségek forrása. A gazdasági váltás elkerülhetetlen, csak a leépülés alternatívája áll vele szemben, s ezt a nyár eleji országgyűlési választások során konkrét program formájában is meg kell fogalmazniuk a jelölteknek. Ha ez nem sikerül — s a konkrét program az új ötéves terv koncepcióját is jelenti —, akkor a kettős jelölési intézmény kiürülhet. Kifogásolta ezen kívül, hogy a tervképzés megfogalmazásában a háztáji és (például) a magánépitkezés a szocialista szektoron kívülről jelenik meg. Hazánkban ezek is a szocialista társadalom szerves részei, a társadalom intézményrendszerébe tartoznak.

Reszegi László többek között a következő ötéves tervre ható tényező közt említette, hogy az adóssághalmány normális értékének csökkenése nem jelent egyet a reálértéknek csökkenésével (sőt, ez utóbbi valószínűleg nőni fog), hiszen a törlesztés háttéréül szolgáló gazdasági struktúra kedvezőtlen a visszafizetés szempontjából.

Balassa Ákos nagyra értékelte a hozzászólásokat, a leányegében egyetértett a gazdaság helyzetét elemző megállapításokkal, azonban hangsúlyt helyezett a változtatásokat gátló tényezőkre is. A nemzeti vagyon használati érték formája gátolja annak hatékony irányba való átcsoportosítását. Ehhez járul az ehhez a használati értékstruktúrához kapcsolódó speciális szaktudás-, mentalitásstruktúra, amelynek a változása szintén nehézkes, lassú folyamat. Véleménye szerint a lényegi változások megítélésakor csak a változtatás lehetséges sebességének kérdésében van véleményeltérés a vitatkozó szakemberek között.

K. S.

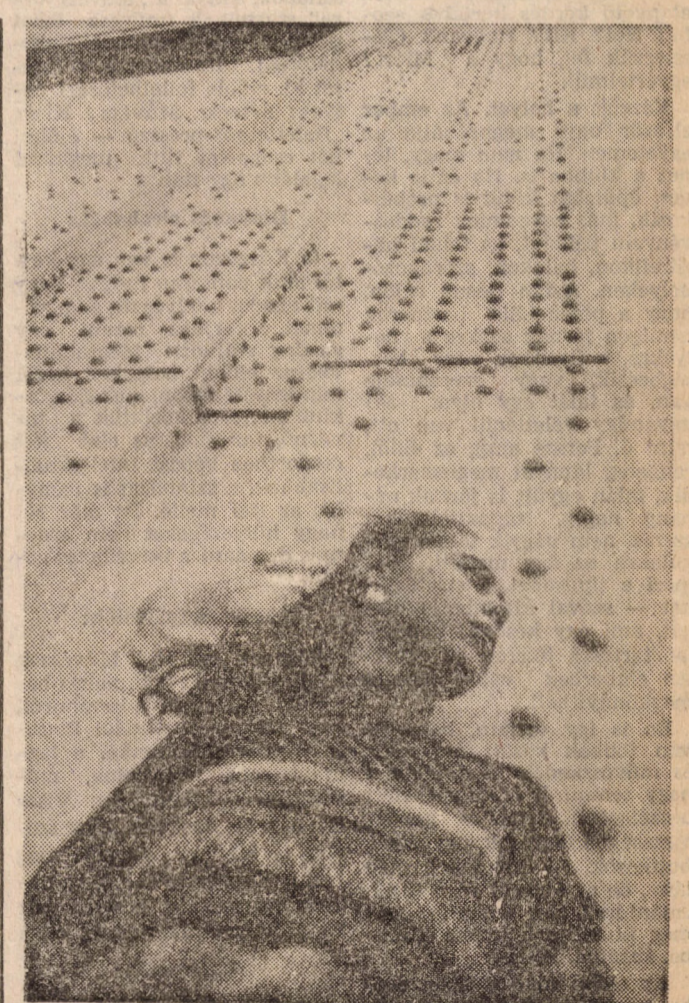
konkrétan a spanyolra és az olaszra. Tehát a kérdés továbbra is nyitott. Egy biztos, és ezt a kaposvári tanácskozás is megállapította: jelenleg egyetlen tőkés országban sincs forradalmi helyzet, ezért adott osztály- és társadalmi szerkezetben az az alapvető feladat három a kommunista és munkáspártokra, hogy harcot vívjanak hatalmi részpozíciókért. Ugyanakkor ennek a részpozíciókért folytatott harcnak erős korlátai is vannak magában a polgári rendszerben. Tudniillik a polgárság eddig még egyetlen esetben sem mondott le a tényleges hatalomról — gondolok itt a gazdasági hatalomra és az erőszakszervezetekre —, és még csak abba sem ment bele, hogy megossza azt a munkásság képviselőivel. Ha a történelemben mégis találkozunk olyan példák- kal, amelyek kisebb földcsuszamlásokhoz vezettek ezekben az országokban (lásd a hetvenes évek második felében Itáliát!), akkor annak is tanú lehetünk, hogy a hatalomgyakorlás újfajta módszereit is előtérbe kerültek. Itt mindenképp önkényuralmi megoldásokra gondolok. A Moro-gyilkosság és a P2-ügy egyaránt jól mutatja: polgári demokratikus viszonyok közepette is vannak körök, amelyek felkészülnek olyan lehetőségekre, hogy amikor a polgári demokrácia hagyományos játékszabályaival már nem

tudnák kordában tartani a munkásmozgalmat, akkor az alkotmánytól elrugaszkozó, önkényuralmi megoldásokhoz folyamodhassanak.

— A már említett osztály- és rétegszerkezet-változások következtében nevezhető-e továbbra is helytállóknak a lényegében két osztály antagonizmusára alapozó marxi, lenini forradalomelmélet?

— Én úgy látom, hogy a leg-alapvetőbb osztályviszonyokban nem következett be változás. A kapitalizmusban továbbra is két alapvető osztály vívja egymással a harcát, noha a munkássztyálus kétsége- lenül más ma, mint 40-50, vagy akár 20-25 évvel ezelőtt. A tőkés társadalmi szerkezet- tel kapcsolatos kutatásaink még nem túl mélyek. A hiányos feldolgozottság azonban nem változtat azon az alapve- tő tényen, hogy a munkássztyálus továbbra is kizsákmányolt osztály. Életviszonyai lényege- sen javultak az elmúlt évtizedek- ben, de ezt senki sem adta neki, ezt ki kellett harcolni, további javulása ugyan- csak harc kérdése. A kaposvári tanácskozás is felhívta a figyelmet: a rétegződés témá- köre különösen elmélyült kut- tatást igényel a jövőben. Ime egy nagyon fontos téma, fel- dolgozására talán maga a Marx Károly Közgazdaságtu- dományi Egyetem, vagy egyes tanszékei is vállalkozhatná- nak.

Merényi Miklós



Álltam a hidon. Fotó: Sass Ákos

Művészet-e a szeretet?

Tesz fel a kérdést Erich Fromm A szeretet művészeté című könyvében. Valóban nevezhetjük-e annak ezt a mindannyiunk által ismert és gyakorolt dolgot? Fromm válasza egyértelmű: igen. Ez saját, különleges szeretetkonceptiójából fakad, mely szöges elvont a civilizált, köznapi ember szeretetfelfogásának. „A szeretet lényegét a legtöbb ember abban látja, hogy őt szeretik, és nem abban, hogy ő szeret, hogy képes a szeretetre. A probléma ezért számukra abban áll, hogy miként érzék el, hogy szeressék őket, hogy miként legyenek szeretetreméltók.” Fromm könyvén végigvonal az az elgondolás, hogy a szeretetet tanulni kell, és lehet, azaz a szeretet nem tárgy, hanem képesség kérdése. A szeretet a világra való reagálás egy formája, a világ, a társas viszonyok egészéhez — és ennek részeként — az egyénekhez, embercsoportokhoz való kapcsolódás egy minősége. Mindenki megvan, mint tulajdonság, de mindenki másféleképpen, más-más erősséggel.

A szeretet — írja Fromm — válasz az emberi lét kérdésére. Az emberi lét alapzata pedig

nem más, mint az elkülönültség tudata: Az embernek, mint öntudattal bíró létezőnek, „ez a tudása önmagáról, mint elkülönült entitásról, rövid élet-tartamán és annak a ténynek a tudata, hogy akaratlannul született meg és akarata ellenére meg fog halni...”, hogy tehetetlen a természet és a társadalom erőivel szemben — mindez elkülönült, elszigetelt létét kibíratatlan börtönné teszi.” Ezt a helyzetet kell az embernek leküzdenie a létben és létével, „ilyen vagy olyan formában, de az emberekkel egyesülve”. Ki kell jutni a külső világba. Az út, amit Fromm ajánl: a szeretet. A világgal való egység, vagy más-keppen, a világ elsajátításának módzatai közül Fromm ezt emeli ki. „A teljes válasz a személyek közötti egyesülés, a másik személlyel való összeolvadás megvalósításában rejlik: a szeretetben.”

A gondolkodási síkok ilyen-lyel való lefektetése után a szeretet, mint központi kategória jelenik meg. Ez az értelmezés — melyet hajdanán többek között e könyv hatására a 68-as nyugati diákmozgalmak is magukénak vallottak — új, döntő szerepet tulajdonít az

emberek közötti kapcsolatok minőségének. Ennek az erejét szegezi szembe a civilizált, modern világ elidegenedést hordozó tendenciáival. A társadalmi intézmények és a működésük által kibontakozó elszemélytelenedő emberi, helyesebben fél-emberi viszonyokkal szembe az emberek közötti szeretetet állítja centrumba. Ennek az álláspontnak az ereje a szeretet gyakorlati elsajátíthatóságában rejlik. Amennyiben a szeretet képesség kérdése, mely mindenkiben kifejelezhető, annyiban határos „ellenszer” — de csak annyiban.

Fromm Spinoza nyomán különbséget tesz cselekvő és szenvedő érzelmek között. „A cselekvő érzelmek kiélése közben az ember szabad ura érzelmének; a szenvedő érzelmek kiélése közben kényszer hatja, olyan indítékoknak válik tárgyává, amelyeknek nincs tudatában.” Az elsőt a szeretettel, míg a másodikat a szenvedéllyel felelteti meg. E szerint „a szeretet tevékenység, nem passzív érzelm: nem belesünk, hanem helytállunk benne”.

Miután körütekintően kifejti álláspontját, vitatkozva a

köznapi gondolkodás sztereotípiáival, továbbfejlesztve Freudnak a férfi-nő viszonyára vonatkozó gondolatait, ráter a szeretet módzatainak és deformációinak vizsgálatára. Alapvető tényezőként kezeli a szeretet szülők és gyerekek közötti megnyilvánulását. Olyan, időben változó viszonyként, mely meghatározó hatással van a személyiség fejlődésére. Szerinte — és ez is ellentét a gondolkodási beidegzettségekkel — „A szeretet első-sorban nem egy meghatározott személyhez fűződő viszony; a szeretet magatartás, a jellem beállítottsága, amely meghatározza az illető személy viszonyulását, nem a szeretet egy bizonyos 'tárgyához', hanem a világ egészéhez.”

Ez a szeretetfelfogás az, amelynek fajtáit könyvében kifejti, Fromm számunkra egy új, általunk megélt, de nem tudatosított világra nyit kaput. Kulcsot nem ad nekünk, recepteket sem mutat, nem tanít meg, hogyan kell szeretni, de egy dolgot kihangsúlyoz. A szeretet nem más, mint cselekvés, tett. Vegyük hát kézbe ezt a könyvet, és meglátjuk, milyen sokat nem tudunk még az emberről, mennyire nem ismerjük önmagunkat, milyen szunnyadó képességek rejlenek bennünk. Miniket is megérinthet A szeretet művészeté.



8-án az egyetem vezetése nevében Szuhay Miklós nyújtotta át a nemzetközi nőnap alkalmából adományozott kitüntéseket és dícsereket az intézmény néhány dolgozójának.

Kiváló Dolgozó kitüntetést kapott Damján Bertalané (ált. kar, dékáni hivatal), Németh Erzsébet (Nyelvi Intézet), Pogácsa Gáborné (pg-tanszék), Kiváló Munkáért kitüntetést Süle Jánosné (gazdasági hivatal), Miniszteri Dícsereket Imrik Sándorné (PTK), Karezagi Szűcs Károlyné (külker. tanszék) és Molnár Istvánné (Nyelvi Intézet). Gratulálunk a jutalmazottaknak.



Vétkesek közt cinkos, aki NÉMA...

Főleg, ha megvan a fizikai képessége, hogy tüzet kiáltson. Szilvási Lajos legújabb regényének hőseit önként és dacból vállalt sorsának lezáró aktsza, egy késszúrás, végleg megfosztja e fizikai képességtől, valódi sorsán (bágy balsorsán) indítva el.

A történet tulajdonképpen kezdetén Lestár Balázs kivonul a társadalomból, oly módon, hogy megmártózik benne. Főlényes közönnyel szemléli környezetét, filozófiákból, nézetekből, magatartásformák tanulságaiból agya méregnyel. Elismeri szülei küzdelmes életét, eredményeit, hibáit és békésen hagyja el a „szocialista establishment” e derék polgárait. Szóvalkereső, olykor némának gúnyolt „bőbeszédű” gondolkodó. Gondolat-molekulái sokunk számára ismerős kamaszlagosságainkat idézhetik. Fizikai munkákat vállal, jól keres, odébbáll, cselleng. Vándormadár, aki mégis fészket keres? Megmerül az író szerinti mai fiatalság (egyik) szubkultúrájában. Munkásszállások magányos lakója, csövesek, rockerek, szípusok, a csövesek, a „mob” szótlán szemlélője. Legfeljebb út, néha. A feketézó, munkalassító, fuszító „munkásosztály” (mely újfélé, szocialista „vastörvényeket” kreál magának?), néma, cinkos társa, mégis kivülálló. Bertha Bulcsu ötletével élve, kanári a verebek között.

Nem óhajtom elmesélni a könyv emlékező-mozzaiakból összeálló cselekményét, csak pár egyéni észrevételt szeretnék tenni.

Bevallom, kedvelt mai magyar prózaíró. Szilvási és kíváncsian vártam ezt az új regényét. Vajon képes-e megújulni, lebilincselni, kikerülni az öniméltás gödreit ezáltal. A mutatvány részben sikerült. Az alapötlet érdekfeszítő, a könyv szerkezete sajtós, bár nem ismeretlen. A stílus ismerős, a fiatalok, diákok, kamaszok szlenge, talán mintha egy kicsit korábbi regényéből, az „Egymás szemében”-ből köszönné vissza. Akárcsak néhány helyszín (a képzeletbeli Horka megye, a magyar megyék minden rák-

Ismerkedünk? Ismerkedünk?

Itt a tavasz. A lányok (engedtessek meg nekem ez a szubjektív nézőpont), a gimnazista (s nem különben az egyetemista) lányok kirajzolóan az utcára, mint a méhek (bzzz-bzzz), ellepik a tereket, parokokat, színes a szoknyájuk, hosszú a hajuk és gyönyörűek! Minddel, igen minddel meg kéne ismerkedni, fagylatot fizetni nekik, moziba vinni őket, elcsavarni mindegyik fejét. Igen ám, de hogyan? No és ők mit szólnak ehhez? Íme néhány eset, néhány vélemény, néhány stratégia:

„Valaki a Magányos Tömegből” (afféle mottó):

Hogy hol ismerkedem? Kérlek szépen felüljárón és aluljáróban, vidéken és Budapesten, víz alatt és víz felett, vasár-, ünnep- és hétköznapiokon, repülőn és villamoson, moziban, operetben és műkorszolypályán, teremben és folyosón (és az alagsorban), kocsmában, bizstróban, büfében, önkiszolgáló étteremben, restauránban és az Astória szálló halljában, telefonon, írásban és élőszóban, továbbá minden lottósorsolást megelőző héten...

„A Nagyménő”:

Az ismerkedésnél három alapvető kérdés kerülhet szóba: Hol? Kit? Hogyan? (Tételezzük fel, hogy a Miért? egyértelmű).

Nézünk a helyet. Az ember először ugye megpróbálja az egyetemen. Ha nem megy, lenéz a klubba is. Ha ez is kevés, épületen kívül is próbálkozik, más egyetemeken rendezvényein például, ha teheti házibulikon, bálokon, szórakozóhelyeken. Aztán lassan rájön, hogy a potenciális partnerek nemigen járnak ezekre a helyekre, s ilyenkor vagy kétségbeesik, vagy szerencséje van, és talál egy olyat, aki ugyanúgy véletlenül van ott, mint ő. Persze amíg ez eldől, rengeteg lánnyal megismerkedik, talán együtt is járnak néhány napig, tapasztalatokat szerez, nem vágyik többé strigulákra az ágy mellett, kiismeri a típusokat, a stratégiákat — szóval kitombolja magát, ami egy későbbi kapcsolatot tartóssá tételét, az egyetlen emberhez való hűséget megkönnyítheti.

En is így voltam, bekerültem többek között művészek és művészkedők közé (ahol a nagy semmiről órákig lehetett beszélgetni), sznob és gazdag társaságba (orvosok, ügyvédek, butikosok — itt sok a szép lány, de az idegent nem tűrik, „ajánlóra” van szükség), meg még ki tudja hányféle klikkbe, kasztba, körbe.

Az előbb már részben szóba került a Kit? kérdése is, nézzük ezt most valamiféle rangsorba, tipológiába rendezve (persze a teljesség igénye nélkül, mert valójában „ahány nő, annyi szokás”), s mivel a Kit? alapvetően meghatározza a Hogyan?-t, beszéljünk egyúttal erről is. Előrebocsátva: nagyon válogatos vagyok, s bár nemcsak a kifejezetten szép lányokat szeretem, azért fontos, hogy legyen benne valami, valami... szóval érdekel, na! Másik dolog, hogy minden-keppen szükségem van valamilyen pozitív visszajelzésre (lehet ez akár csak egy szemvillanás), mert különben nem megyek oda, a kudarcot nem szívesen kockáztatom, nehezen viselem, ha visszautasítanak. Utánam nem ismerkedem. Most nézzük a típusokat:

Útleveles cicababák: általában külföldre hajtanak, konzuli útlevelet, kettős állampolgárságot akarnak szerezni. Itt a külföldi kapcsolatokat kell felelegetni, az összeköttetésekről kell beszélni (ha nincsenek, ki is lehet találni őket). Az öltözet velür bőrnakkendő, sötétebb, gombos-galléros ing, sportos elegancia, esetleg öltöny.

Pénzes cicababák:

hasonlóak az előbbihez, de itt a központi kategória a pénz, a butikosokat szeretik legjobban, vagy ha nagyon sznobok, akkor a „művész úrra” startolnak (művész lehet például fotós [fotómodell-lehetőség], filmrendező] öltözetét ld. előbb, fellelhetőségi helyek: Fészek Művész Klub, „Baletticipó”-presszó — előbbi két csoportot illik meghívni legalább egy italra.

Diplomás cicababák:

(a Közgázón is van egy-kettő) akik pontosan tudják, hogy mit akarnak (elvégezik az egyetemet, s férjhez menni egy gazdag palihoz). Megtalálhatók az előbbi helyeken kívül mindenféle bálon, s az Eötvs-klubban. Sok közöttük a tanárnő, tanítónő, az első két csoporthoz képest intellektuálisabbak, a színházat is igénylik az ital mellé. Itt már túl nagy hülyeségeket nem érdemes mondani a beszélgetés során.

Művészpártolók:

központ az Ifjú Művészek Klubja (tagsági kell, nehéz bejutni), társalgás a semmiről, vagy bármiről (például Picaso rózsaszín korszaka, a legújabb zenei irányzatok, művészfilmek, kiállítások). Viselet: ötvenes évekből divat szerinti (a húszas évekből még jobb), nagypapa-féle ing, vékony nyakkendő, Ecserin vett bő szövetnadrág, festett cipő.

Művészek:

amatőr színészek, képzőművészetesek, meg nem értett festékszerzők, írók, bölcsészhallgatók, A

téma a szamizdat irodalomtól kezdve az amatőr művészfilmekig terjedhet, de természetesen a közép-pontban saját művészetük, eredményeik álljanak, erről szenvedélyesen érdeklődünk. Ruha mint az „előbb, kiegészítve valami furcsa hajviselettel. A Fialat Művészek Klubján kívül elsősorban házibulikon megtalálhatók.

Egyetemisták:

közgázósok, orvosok, Eltérés stb., akik nem járnak el egyetemi klubokba, maximum házibulikkra, főbb szórakozási formák a színház, a mozi, a hangverseny, esetleg saját egyetemük rendezvényei, gólyabálók és persze táborok. Megismerkedés a bemutatáson kívül például a következő módszerekkel: étkezdeken (kifelé-befelé menet, milyen a kaja, hol a só stb.), mozi után (hogy tetszett a film?), táncbálon (majd én megtanítalak...), illetve tanítás már meg, hivatkozással (én már látalak az Országgyűlési könyvtárban, vagy: ugye ismered a közös ismerősünket?), könyvtárban (hol a KGST-polc?) stb. A célszerű viselet konzolidált, szolid öltözké, lehet diszkrétén csöves is (repánadrágot lehetőleg ne viseljünk!). Téma: mindenféle értelmes dolgok.

„A Lelkiző”:

Harmadikok vagyok, ideje lenne már, hogy én is járjak valakivel, elmegyek hát lány-nézőbe a rádays első bulira, nézem is őket jó sokáig, pedig már nem is vagyok olyan válogatos, mint elsőben voltam, no, mondom azt ott megpróbálom, lesz ami lesz, nekem már úgyis mindegy, el is jön táncolni, bár szabódik elébb, alig lépünk azonban harmat, megkérdezi hányadikos vagyok, mondom harmadikos, hát te honnan jöttél, zé-ből, mondja ő, majd újra kérdez: ha harmadikos vagy, mit keresel itt?, hopp, elakad egy pillanatra a lélegzetem, hát szóval az úgy volt, hogy ráértem, és... és gondoltam benéztek, hm, mondja ő, aztán megköszöni a táncot és távozik, úristen, valóban mit keresek én itt, hát már ide jutottam, gondolat magamban, s csak egy másodpercig gyűlölöm amiért így viselkedett, aztán már önmagamtól van hányingerem, füledt és sötét lesz egyszerre a tér, fogom a kabátom, s leseggett fővel kullogok haza a hideg ősz-éjszakán.

„A Lány”:

A lányoknak nehezebb ismerkedni, mert az előítéletek miatt passzivitásra vannak kényszerítve. A fiúk nagyon konzervatívak ezen a téren, ha a lány kezdeményezőleg lép fel, az legtöbbször visszaüt rá.

„A Riporter”:

Hogyan ismerkedem? Például úgy, hogy odamegyek valakihez, és megkérdem, hogyan ismerkedik.

Másfelől a lányok többsége romantikus, sokat jelent számukra egy hangulatos esti séta a parton, vagy egy csokor virág. Tehát nem elég, ha mindkét fél tudja a célt (s körülbelül tisztában van a másik hozzáállásával is), ezt nem lehet egyből kimutatni, nem szabad lerohanni a másikat, szükség van bizonyos időre, szertartásokra is.

Nehezíti az ismerkedést, hogy nincsenek már egyértelmű jelek, jelzések (mint voltak például nagyanyáink idejében), amikből a lány bizton-sággal eldönthetné, hogy mire számíthat, illetve amikkel a fiú tudára adhatná érzéseit. Manapság, ha egy lány elme-gy táncolni egy fiúval (sőt, ha egész este együtt táncolnak), abból még nem következik semmi.

Hogy milyen fiúkat szeretnek a lányok? Hát melyik milyent, de nem feltétlenül a „legszebbeket”. Én például ki nem állhatok az olyanokat, akik nagyon jól néznek ki, ezt tudják is, s teljesen bele vannak szeretve önmagukba. Akkor már inkább azt a típust választom, aki külsőre talán nem a legmenőbb, de „jó fej”, benne van a dolgokban, el lehet vele beszélgetni, humoros, de komoly is tud lenni. Vannak, akik a magukbazarokozó alkatokhoz valószínűleg jobban, ám nem kell félni a csúnyáknak sem, hiszen legalább anynyi csúnya lány van, mint fiú (no, azért egy kicsit mégiscsak kevesebb). Persze az ember egy darabig reménykedik, hogy hátha...

Nekünk, elsőéves kollégistáknak elég nehéz a helyzetünk ebben a kérdésben, felsőévesekkel például alig találkozunk, velük jobbra csak valami közös ismerős révén tudunk összeismerkedni. Marad a kollégium (a látással ellentétben még a törökbálinti elzárt világban sem vagyunk túl könnyen a kapcsolatfermentés), a táborok, bulik (ezekre általában ugyanaz a néhány tucat ember jár el), az egyetem (itt is csak elsőösökkel vagyunk együtt), no meg a véletlen, ami a legelképezhető helyeken és helyzetekben is összehozhat tartós kapcsolatokat.

Mindent egybevetve a lányok között is nagyon sok a magányos, s a fiúkhöz képest talán náluk annyival még problémásabb is az ügy, hogy egyrészt (az előbb említett előítéleten kívül) kevésbé próbálkoznak, mert jobban megviseli őket a kudarc, másrészt viszont sokkal inkább vágyanak a mély, hosszú távú kapcsolatokra.

„A Riporter”:

Hogyan ismerkedem? Például úgy, hogy odamegyek valakihez, és megkérdem, hogyan ismerkedik.

Zsuzsanna Ervin

Kolozsvári Zoltán

„A sikító frászid ideges vagyok”

(Folytatás az 1. oldalról.)

magukat nyugodtan elengedni, lehet teljesen lazán létezni, mert ez az egész arról szól. Amikor ezt áttörök, onnan kezdve nagyon jó. Ez kivétel nélkül minden egyetemi klubra elmondható. Az egyetemistáknak szerintem a társadalomban elfoglalt helyzetük eléggé speciálisnak mondható, vagyis egyetemistának lenni az egy státusz, és ez érezhető mindig akkor, amikor elkezdődnek a koncertek. Aztán később mindenki elfelejtkezik erről.

— A fellépések előtt érzel valamiféle lámpalázat?

— En minden előadás előtt a sikító frászid ideges vagyok.

— Milyen koncepció alapján állítottad össze a műsorodat, hogyan kerültek ezek a számok egymás mellé, egymás után?

— Ez eléggé hasonló a lemez összeállításához. Tulajdonképpen én onnan számítom az igazi fordulatot a pályámon, amikor a Ne sirj!-t először elénekeltem, mert az volt egy olyan találat nekem érzésben, ami úgy körülbelül meghatározta azt, hogy merre akarok menni. A Titkaim előtt pedig összeállt egy olyan csapat, amely abban a pillanatban éppen egyféle dologról, nevezetesen a magánélet gondjairól, szenvedéseiről, nehézségeiről egyformán gondolkodott. Ez a csoport hozta létre a Titkaimat. Nagyon hosszú idő telt el addig amíg ez a lemez megjelent, majdnem két és fél, három évig nem dolgoztam. A második album is elég sokára követte az elsőt, mert továbbra sem akartunk változtatni azon, amibe belekezdünk, mert én úgy érzem, hogy lehet ilyen megkülönböztető írásjegyeket tenni néhány fontos mondat mellé. En ezt tényleg komolyan hiszem, és miután a lemez ilyen, a koncert is csak ilyen lehet. Van benne egy-két olyan dal, amihez én ragaszkodom, mert a műsor ugyanúgy, mint a lemez egyáltalán nem divat- vagy slágerorientált, egyszerűen az a fontos, hogy zenéljünk, valamit megmutassunk, amire mások nem vállalkoznak, de ami több annál, hogy „egyszerűen sikerresnek lenni” egyik napról a másikra, amikor teljesen mindegy, hogy mit játszunk, csak akkor azt vegyék meg.

— Ezek szerint a Duszán-szövegek teljesen párhuzamba állíthatók a te érzéseiddel?

— Egyértelműen. Az a nagy szerencsém Duszánal, hogy teljesen képes volt minden vágyamat és minden kívánságomat a szövegeiben visszaadni.

— És a „civil” Katona Klári is ilyen vidám, és ilyen moralizáló, érzelmdús, mint a koncerteken, illetve a lemezeken?

— Sajnos, egy kicsit jobban, még jobban moralizáló, még jobban érzelmdús.

— Most a sikerről beszélve, milyen érzés olyan eredmények után, mint a Yamaha-fesztivál előadói díja, a Popmeccs első helye, két nagy sikerű album, MIDEM-fesztivál, ilyen hangulatú koncertek után úgymond a fényben fűródni?

— Megmondom őszintén, nekem az összes közül, amit felsoroltál majdnem az ért leg-többet, hogy a közönségnél második lettem, és nagyon remélem, hogy ez reális, az összes többi az igazából nem nagyon érdekelt. Nekem egy meg lehetőséget hosszú utam volt az úgynevezett sikerhez, most tényleg csak ismételnem tudom magam, a napi elismerés helyett az érdekel, hogy valamiféle értelmeset, és szépet lehessen adni, azt be tudják fogadni, és én képes legyek ezt úgy csinálni, hogy mások be tudják fogadni. Az egy borzasztóan nagy dolog számomra, hogy olyan zenével és szövegekkel, amelyek komoly odafigyelést igényelnek egymás után olyan telt házak előtt jöttünk, ami minden-nél többet ér. Mert ez azt jelenti, hogy volt értelme ebben hinni.

— Azt hiszem, ezt az érzedet ez a mostani buli is igazolja.

— En ebben csak reménykedni tudok, és ha ez így van, annak nagyon örülök.

— Milyen lesz a 12-i Erkel Színházi fellépés?

— Az az igazság, hogy nagyon kevés változtatást tervezek a mostani műsorhoz képest. Nyilván lesz egy-két olyan dolog, amire azzal, hogy egy színházban vagyunk, lehetőség nyílik. Gondolok itt a világitásra, a színpadi elhelyezkedésre, van hely mozogni. A másik dolog pedig az, hogy szerintem egyfajta ünnepe színházban lenni, nemcsak annak, aki benn ül, hanem annak is, aki a színpadon van. De én nem hiszem, hogy nagyon sokkal többet tudok annál adni, mint amit például ma este csináltam, mert egy-szerűen én minden előadásban ugyanígy énekelek, nem tudok és nem is akarok máshogyan.

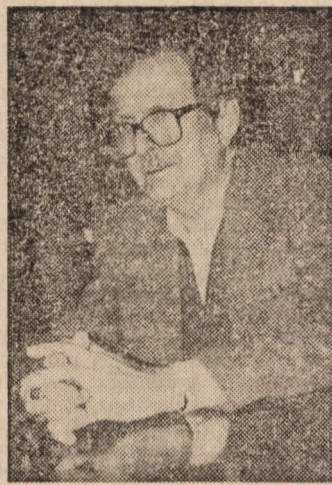
— Akkor nincs más hátra, mint hogy sok sikert kívánjak, és köszönöm a beszélgetést.

— ng —

Churchman professzor a szakkollégiumban

Világproblémák

„Az életben a legfontosabb: a jövő generáció sorsa”



C. West Churchman (71 éves) pályafutása során több tudományterületen is maradandót alkotott. Először operációkutatással foglalkozott, s társzerzője volt egy ma már klasszikusnak számító összefoglaló munkának (Churchman-Ackoff-Arnoff: Bevezetés az operációkutatásba; 1957). Később foglalkozott vezetés-tudománnyal is. Előpályája következő kiemelkedő állomása 1968; ekkor írta meg Rendszerelmélet című munkáját, amelyet a rendszerelmélet alapművei közt tartanak számon. Ebben az időben az University of California Berkeley Űrtudományi Laboratóriumának igazgatóhelyettese és a vállalati igazgatás tárgya professzora volt, s az USA Űrhajózási és Űrkutatási Igazgatóságának (NASA) megbízásából a kutatás-fejlesztés vezetékesi problémáit is foglalkozott. Nyugdíjba vonulása előtt — minden anyagi támogatás nélkül — béke- és konfliktuskutató tanszékét alapította a Berkeley-n. Ma nyugdíjasként a Pennsylvania-i Egyetemen ad elő.

MI INDÍT EGY NEMZET-KÖZI HIRŰ tudóst arra, hogy egy nagyívű életútja utolsó szakaszában a szűkebb szakterületével felhagyva, humanista gondolkodóként az emberiség sorsproblémái felé forduljon? Joggal merült fel ez a kérdés azokban, akik Churchman professzor korábbi életműve ismeretében mentek el előadásait meghallgatni.

Az elmúlt héten a hazánkban vendégeskedő Churchman professzor két előadására is érkezett meghívó egyetemünkre, az egyik az OFYB-be, a másik a Rajk László Szakkollégiumba invitálta az érdeklődőket. Mindkét alkalommal a világ legnagyobb problémáiról hallhattunk alapvetően morális megközelítésben.

Hogyan próbálják meg általában a szaktudományok a problémákat kezelni? A problémák megfogalmazásáról és megoldásáról szóló irodalom nagy része feltételezi, hogy minden kérdés hasonló szerkezetű, ezért a megfogalmazás struktúrája ugyanaz: a probléma megfogalmazása, modell-készítés, adatgyűjtés, az „optimum” kikövetkeztetése, alkalmazás, értékelés. Az ilyen módon tanulmányozható problémákat nevezzük „szokásosnak”. Ezeket a kérdéseket, „hűvös” kezdjük el boncolni, és megpróbálunk a lehető legobjektívebbek maradni, bármit is jelentsen az. Szinte minden esetben hiányzik ebből a gondolkodásból a legfontosabb tényező, az ember, mint pszichikus. Ezért e modellek hatáskorlátosságát korlátozzák. Létezik a problémáknak egy másik csoportja is, amelyeket, arra utalva, hogy túlmutatnak a szokásos kérdéseken, hogy megdöbbenő, ijesztő vagy szörnyű témákról van szó, „rendkívülinek” nevezzük. Ilyenek a világméretű fegyverkezés, a világméretű környezetszennyezés, a népesség növekedése és a borzasztóan kiterjedt világszegénység. A jelenlegi generáció, amely két világháború élményét és/vagy emléket őriz, megszokta, hogy a világ problémái fegyverrel megoldhatók. A jövő generáció szép kis fegyvertárat fog örökölni tőlünk, amely rövidesen feleslegessé válhat. Egyre több halált hozó eszközt készítenek, ma már az elektronika minden vívmányát is felhasználva. Ez nemcsak az eljövendő generáció számára lesz terhes ajándék, hanem már a mai gyerekeket is nyomasztja. Az USA-ban végzett felmérés szerint a kisgyerekek 60 százaléka arra a kérdésre, hogy mi lesz belőlük, ha felnőnek, azt válaszolta: nem lesznek felnőtt előbb halok meg. Ez iránt nem maradhatunk közömbösek, mindent meg kell tennünk a békéért! Például csak San Franciscóban 200 békecsoport működik, alapvető emberi feladatot látva el ezzel — a rendőrség minden zaklatása ellenére.

A KÖRNYEZETET SIKERÜLT

egy nemzedék élete alatt úgy elszennyeznünk, hogy hatását az elkövetkező 25 ezer év (!) minden generációja, „élvezi fogja”. A szénbányászat következtében lecsökkent a vízszint, az ásványi nyersanyagok kitermelése érdekében hegyeket tüntettek el a föld színéről, gazdasági megfontolásból kiirtják az Amazonas őserdeit, vizet felduzzasztják, s még csak nem is gondolnak az ott élő állat- és növényvilág további sorsára. A legsúlyosabb gond a radioaktív hulladékok problémája. Ez — rendkívüli veszélyessége mellett — igen költséges is. Egy amerikai diák költség-hasonlómunkája szerint az USA atomerőműveinek haszna 2000 körül negatívává válik. Ma a „legtalpraesettebb” megoldási javaslat a nukleáris hulladék eltüntetésére az, hogy lökjük fel az űrbe, s a következő generációk majd kitalálják, mit tegyenek vele. A XXI. század története valószínűleg nem lehet majd udvarias, ha rólunk akar frni.

A szegénység, az éhezés, nem pénz vagy elegendő élelmiszer kérdése ma már. A Föld minden lakója számára elegendőek lennének élelmiszerkészleteink. Az elosztási rendszer fogyatékosait mutatja, hogy míg Indiában 30

évvél ezelőtt csak éhezés volt, ma már az éhezés ugyanolyan szintje mellett az ország élelmiszereket exportál. A termésmenőkeds nem javítja a legszegényebbek helyzetét, mert azok nem jelentenek fizetőképes keresletet a pénzért termelő gazdák számára.

A földön több mint 500 millió ember (más becslések szerint 1 milliárd) éhezik, köztük nagyon sok a hat éven aluli gyermek.

Ez ellehetetleníti a „te tethsz róla, hogy szegény vagy, mert nem tanultad meg, hogyan kell meggazdagodni” okoskodást. Ma a szegénység kérdését a fejlettek-fejlődők kategóriápar szőnyege alá söpörjük. A gazdaságcentrikus világkép a fejlett országokat tekintve a legértékesebbeknek, még akkor is, ha azok erkölcsötlenül viselkednek más országokkal szemben, mert gazdaságukat nem a szegénység megszüntetésére fordítják.

A népesség növekedése — amely éppen a fejletlen országokban a leggyorsabb — csak fokozza az előző problémák súlyát, India például évente egy „ausztráliányi” népességgel gyarapodik.

Bár a tudósok ma három-ezer világproblémát azonosítottak tartanak, ezek mindegyike visszavezethető a felsorolt négyre. A jövő tervezésekor elsősorban ezt a négy problémát kell megoldanunk. A tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy terveink többsége eleve kudarcra van ítélve. A tervezés alapjálmája — ha A megmondja B-nek, hogy irracionálisan cselekszik, B változtatni fog azon — hibás. Ezért vagyunk képtelenek a már említett mechanikus problémakezelésen túllépni és elképzeléseinket hatékonyabban megvalósítani.

Cselekvéseink már csak azért sem lehetnek eredményesek, mert nem vesznük tudomást az emberi fejekben munkáló világképekről. A megérzés, érzékelés, értékelés és gondolkodás formájában jelentkező tapasztalataink csak akkor válhatnak valódi érték számunkra, ha összefüggő világképbe tudjuk elhelyezni őket.

AZ EMBERISÉG TÖRTÉNETE

szóiban több tipikus fel-fogás is uralta már a közgondolkodást. Hittünk már abban, hogy a világot egy jóindulatú isteni lény kormányozza, abban is, hogy a természet törvényei; és abban is, hogy minden egyén szabadon dönt saját sorsáról. A XX. századi filozófia, a tervezés világképeinek hirdetője a jó, a racionális és a szép háromságából a középsőt emeli ki, és a köz-napi ember számára a jólétet helyezi az érdeklődés középpontjába. Ez a gazdaságcentrikus világkép ma háttérbe szorítja azokat a világképeket, amelyek az igazságot, illetve a jövő generációk sorsát állítják középpontjukba.

A jelenleg háttérbe szoruló jósjágra, igazságosságra törek-

vés nem erőszakos egyenlősé- dit, vagy szigorú erkölcsi törvényeknek való feltétlen engedelmességet jelent, hanem azt, hogy az ember eszköz helyett célja vájjon. A világon a legnagyobb tiszteletnek a valamennyiünkben fellelhető teljes egységességet kellene övezni. Mindannyian egyszerű és megismételhetetlen lények vagyunk, és lényegünk semmiféle mechanikus modellel vagy modellek összességével nem írható le.

Csak egy ilyen erős erkölcsiség talaján kerülhet a világ legnagyobb problémája, a jövő generációk sorsa gondolkodásunk homlokterébe. Amíg az emberiséget a jólét növelésére törekvő stratégia jellemzi, csak a múlt és jelen nemzedékel számítanak nekünk igazán. Pedig nincs semmiféle diszkontrata, a jövő nemzedék pontosan olyan értékes, mint az őt megelőzők. Így gondolkodni mindannyiunk fel-felossége.

MILYEN KÖVETKEZTETÉSEKET

lehet mindebből levonni? Rá kell döbennünk, hogy egyrészt a problémák nem oldhatók meg mechanikus modellek segítségével, másrészt soha nem juthatunk el egy olyan állapothoz, amikor megoldottnak tekintetjük a világ problémáit. Ha előbbre akarunk jutni, állandóan fenntartott érdemi párbeszédre van szükségünk. Meg kell barátkoznunk azzal a gondolattal, hogy szívós munkával is csak fokozatosan, kis lépésekben javulhat a helyzet. A mi problémánk a jövő generációk élete során is fennmaradnak. Az viszont már rajtunk múlik, hogy súlyosabb vagy jobb körülményeket örökölnék tőlünk.

A jó tervezés minden esetben morális megfontolások érvényesítését jelenti. Ebből a szempontból a Római Klub első jelentése, A növekedés határai sem tekinthető jó tervnek, hiszen egyáltalán nem foglalkozik a kérdések erkölcsi vonatkozásaival. A humanitás azonban önmagában még nem érték. Azzá csak akkor válhat, ha egy pillanatra sem tévesztjük szem elől az erkölcsi következményeit mindannak, ami éppen történt.

A morális tervezés szembenáll a szigorú törvények mindenáron való betartásával, ami a formális egyházaknak is mind a mai napig egyik jellemzője. Ehelyett a humanitás tanulmányozásának, az emberek közötti párbeszédnek az útjára lép, és megpróbálja megvalósítani a szó és tett egységét. A morális tervezés nemcsak a tudósok feladata, hanem minden emberé. Az erkölcsi kérdésekben nem lehetünk szakértőkre és laikusokra feloszthatók. Ha mindez megvalósul, reménykedhetünk abban, hogy gyermekeink és távolabbi utódaink is emberhez méltó körülmények között élnek majd.

Kalotay—Bakacsi



Csak kísérletezőknek

A vállalkozáskutatás kísérleteinek folytatásáról lesz megbeszélés a Pénzügyminisztériumban (József nádor tér, félmelet 51.) március 20-án, délelőtt 9-kor. Téma: adalékok a CASSA NOVA alapítólevél-tervezéséhez. Vitaindítót tart Liska Tibor. Mindazokat szívesen látják, akik a kísérletek

szervezését folytatják vagy kísérleteket kívánnak kezdeni. A csupán érdeklődőket az április 10-re szervezett nyilvános vitára fogják meghívni. Most csak azokra számítanak, akik már folytatnak kísérleteket, vagy azokba, illetve új kísérletekbe szeretnének bekapcsolódni.

Selvi Zoltán Párti

Tájékoztató

Az Economix Egyetemi Kiszövetkezet fontos feladatának tekintik hallgatóink munkavállalási igényének kielégítését. Tájékoztató céljából teljes körű kérdőív felmérést készítettünk a munkavállalási igényekről.

A visszaérkezett kérdőívek szerint 473 hallgató vállalta a munkát, 319 hallgató tart igényt szüneti foglalkoztatásra, az alábbi évfolyamonkénti és szakonkénti megoszlásban (1. táblázat):

Évközi	Kar	Általános		Ipar		Kereskedelmi		Összesen	
		Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
I.		26	44	-	-	1	4	27	44
II.		17	28	25	49	34	44	76	121
III.		4	10	35	49	8	14	47	73
IV.		4	4	18	18	16	19	38	41
V.		1	5	-	-	-	-	1	5
Összesen		52	91	78	116	59	77	189	284

Évközi	Kar	Általános		Ipar		Kereskedelmi		Összesen	
		Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
I.		16	22	-	-	1	22	17	44
II.		12	18	17	34	21	30	50	82
III.		1	7	25	27	11	14	37	48
IV.		2	1	10	4	13	22	16	18
V.		-	1	-	-	-	-	-	1
Összesen		31	49	52	65	43	79	126	193

A hallgatók főként fizikai foglalkoztatást igényelnek (2. táblázat):

Évközi	Munka jellege	Fizikai		Nem fizikai		Összesen	
		Férfi	Nő	Férfi	Nő	Fizikai	Nem fizikai
I.		24	25	3	19	49	22
II.		69	103	7	18	172	25
III.		41	39	6	34	80	40
IV.		29	25	9	16	54	25
V.		1	5	-	-	6	-
Összesen		164	197	25	87	361	112

Évközi	Munka jellege	Fizikai		Nem fizikai		Összesen	
		Férfi	Nő	Férfi	Nő	Fizikai	Nem fizikai
I.		16	14	1	30	30	31
II.		43	42	7	40	85	47
III.		28	33	9	15	61	24
IV.		17	10	5	8	27	13
V.		-	1	-	-	1	-
Összesen		104	100	22	93	204	185

Ezt a tájékoztatót hallgatóink tekintsék visszajelzésnek. Munkavállalási igényüket nyilvántartásba vettük. Ajánlatainkat hirdetőtáblánkon tesz-szük közzé és/vagy levélben ér-

tesztjük az érdeklődőket. Figyeljék híreinket!

Economix Egyetemi Kiszövetkezet (Koncz Katalin)

Két napirendet tárgyalt március 11-én az egyetemi tanács. Először személyi kérdések kerültek napirendre. A testület szavazása alapján teljes egyetértés alakult ki a kari tanácsi előterjesztésekkel. Így a pályázati rendszer alapján előterjesztett egyetemi tanári és docensi kinevezésekben, a dékáni megbízásokban megújításra kerülő tanszékvezetői megbízásokban, a címzetes egyetemi tanári és docensi előterjesztésekben egyetlen kivétellel. Az egyetemi tanács nem fogadta el az ipari karnak dr. Bulányi Imre címzetes docensi előterjesztését.

Döntött továbbá az egyetemi tanács az emléklapok adományozása kérdésében.

A második napirend során az egyetemi tanács megtárgyalta az 1984. évi költségvetési évről szóló beszámolót.

A KISZ-bizottság legutóbbi ülésén egyebek között véleményezte az új dékánokra tett javaslatot és elfogadta négy szakvezetőség beszámolóját. Véglegessé vált a küldötttervezeteli jelölő bizottság névsora: Deák Éva (III. kg.), Bielek Péter (III. nk.), Jármay Gyula (II. af.), Kalotay Kálmán (vilgazd. tsz.), Lajtnay Tamás (IV. közl.), Reinhardt Ibolya (I. évf.), Sugár András (IV. tg.), Szakszon Ágnes (IV. kg.) és a jelölő bizottság korábban megválasztott vezetője: Horváth Gyula (IV. tg.).

★

Március 4-én jelentés hangzott el a rektori tanács előtt az egyetem közgazdasági SZET és az egyetemen tanuló SZET-esek munkájáról. Majd állást foglaltak az egyetemi plakett odaítélése ügyében.

Utazási hírek

Szép Jenő, a Matematika és Számítástudományi Intézet igazgatója januárban Ausztriába utazott a IASA játékelméleti kérdések megbeszélésére.

Zalai Ernő, a Népgazdaságtervezési Intézet igazgatója februárban Luxemburgba utazott az IASA meghívására a további tudományos együttműködés megbeszélésére.

Gergely Lászlóné dr. Tihanyi Vera, a Nyelvi Intézet munkatársa egy hónapos ösztöndíjjal tanulmányútra utazott Ausztriába a Collegium Hungaricumba.

Az antwerpeni egyetem konferenciáján vett részt Belgiumban, februárban Kovács Sándor, Bakacsi Gyula és Balaton Károly az üzemszervezés tanszékéről.

Egyiptomba utazott Angyal Ágnes egyetemi hallgató februárban, 10 hónapra minisztériumi ösztöndíjpályázat alapján.

Franciaországba utazott Csáki Csaba, aki a Magyar Agrártudományi Társaság kiküldetésében, Párizsban konferencián vesz részt február 26-tól március 30-ig.

Grenoble-ba utazik májusban Sik Endre, a munkatudományi tanszék munkatársa, a társadalmi jólétkutatással foglalkozó ENSZ európai központjához.

Görögországban, februárban egy hónapos szakmai gyakorlatot töltött Rajki Eva egyetemi hallgató.

Irakba utazott Kardosné dr. Kaponyi Erzsébet, a nemzetközi tanszék oktatója, Március 4-9-ig részt vett Bagdadban az Iraki Nőszövetség megalakulásának 16. évfordulójára rendezett konferencián a Magyar Nők Országos Szövetségének delegációjával.

A szabadkai egyetem közgazdasági karán márciusban kétnapos szakmai tapasztalatcserén vesz részt a számviteli tanszék 17 munkatársa.

Koncz Katalin, a munkatudományi tanszék docense április 1-8. között Dubrovnikba utazik az Inter University Center meghívására. Előadást tart a nők helyzetének változásáról, a modern technika elterjedésének függvényében.

Indiában volt Andorka Rudolf, a szociológia tanszék vezetője január 21-29. között. Bombay-ban részt vett a demográfiai ismeretek felhasználása a népszénpolitikai megfogalmazásában, megvalósításában és kiértékelésében című kelet-ázsiai esettanulmányok konferencián.

Marton Imre filozófust február 5-9. között meghívták az NDK-ba, ahol a fejlődő országok gazdasági és politikai problémái bizottság ülésén vett részt.

Dobák Miklós adjunktus, aki DAAD-ösztöndíjjal van az NSZK-ban, kinntartózkodására 1985-ben is meghosszabbítást kapott.

Sárközy Tamás, a jogi tanszék vezetője március 11-15. között részt vett az NSZK Kelet-Nyugat gazdasági konferenciáján, a Magyar Tudományos Akadémia kiküldetésében.

Berács József, a piackutató tanszék oktatója januárban Dortmundban részt vett az európai logisztikai társaság ülésén a nemzetközi kísérleti tudományos társaság kiküldetésében.

A római egyetem magyar nyelv és irodalom tanszékének meghívására januárban Olaszországba utazott Sárközy Tamás, aki az egyetemen előadásokat tartott.

Az Európa 2000-ben című konferenciára Palánkai Tibor Rómába utazott február 8-13. között a Páviai egyetem meghívására.

Egy hónapos nyelvtanfolyamon vett részt február másodikától Krasznodarban 20 egyetemi hallgatónk, Mélykúti Ferencné nyelvtanár vezetésével. A Művelődési Minisztérium ellátásra 110 rubelt, kulturális költségekre 10 rubelt biztosított a diákoknak fejenként.

A Szovjetunióban volt Kis Balázs aspiráns február 17.-március 3. között, ahol részt vett a fejlődő országok gazdasági és politikai probléma bizottságának szemináriumán.

Washingtonban volt Andorka Rudolf, a szociológiai tanszék vezetője február 1-től meghívással, ahol részt vett a nemzetközi kutatási tanács viselkedési és társadalmi tudományok oktatói bizottságának ülésén.

Szakács Sándor a gazdaságtörténet tanszék professzora május közepén fejezi be tanulmányait a Columbia egyetemen.

Zambiában tartózkodik dr. Katona Emil, a világgazdaság tanszékéről március 11-18-ig, az ENSZ Namibiai Intézet meghívására, mint közös tanulmányok társszerzője.

Magas István, a világgazdaság tanszék oktatója 1984 augusztusa óta munkavállalással tartózkodik az Egyesült Államokban. Szerződését 1985. június végéig hosszabbították meg.



A tudomány emléjén

Vigyázat! Érték!

Egy ismerősöm felháborodottan fakadt ki: „Ez már túlzás! Erdemes lenne aláírást gyűjteni, és elküldeni a tévének!” Megkértem, hogy mondja el, mi miatt bosszankodik.

A Himnuszról van szó. Minden este eljártsszák. Szerinte nem lenne szabad. A Himnusz sokkal értékesebb dolog annál, hogy az estéknél ismétlésel olyan megszokott műsor-számmá degradáljuk, mint amilyen a Képűrság. Az ember ha nézi a tévét és meghallgatja a Himnuszot, feláll, de nem azért, mert az éneket tiszteli, hanem azért, hogy kikapcsolja a készüléket. A „músort” változtatás következménye az, hogyha valaki meghallja a Himnuszot, nem az jut eszébe, hogy mindannyiunknak közös jelképe, amit felállással illő tisztelni, hanem az, hogy minden nap hallja és már „unalmas”. Lehet, hogy nem fog bekövetkezni, de egy nemzeti jelképet veszélyeztetni nem szabad.

Ismerősömet hallgatva felmerült bennem a kérdés, nem mondva csinált probléma ez? Erdemes lenne aláírások gyűjtése? Csodálkozott a kérdésem. „Vitatssuk meg! Össze kellene ülni egy pár embernek és meg kellene ismerni azok érveit akik amellett vannak, hogy jótesszák el estéknél a Himnuszot. Ha szerintük ez egy mondva csinált probléma, akkor nem csinálók belőle a magam számára gondot. Ha nincs igazam, akkor győzzenek meg róla.” Vitatkozzunk vele!

Nemcsak nemzeti, hanem magánéleti értékeink is pusztulnak. Sajnos, csak irunk róla, nyavalygunk egymásnak, hogy ez nem jó, de semmit sem teszünk.

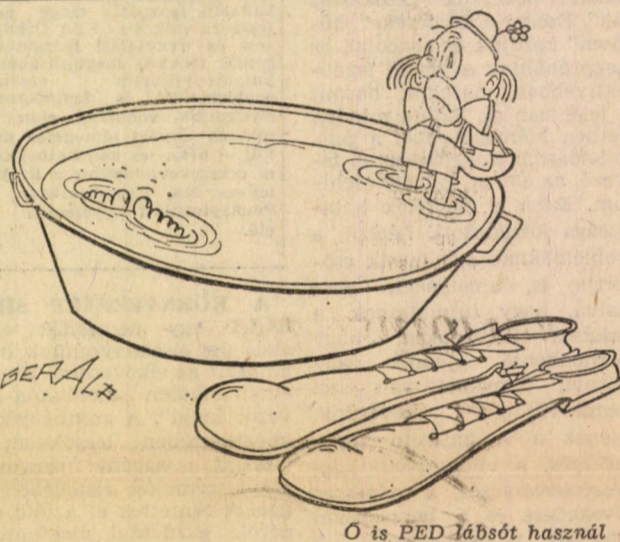
Olyan hangulatot kellene teremtenünk magunk körül, ami-ben társaink szívesen elmondják gondolataikat, jó és rossz ér-zéseiket. Tudom, senki sem vállalkozik arra, hogy mások problémáját helyette megoldja, de jóindulatú „hozzászólást”, útba-igazítást megértést adhat. Sokszor ez a legnagyobb segítség.

Jó néhányan azzal érvelnek, hogy nincs időnk egymásra. Biztos, hogy így van?

Sokszor még barátaink is formálisak. Köszönünk egymás-nak, kölcsönösen érdeklődünk egymás hogyléte felől; mintha elvágták volna. Ezt „megszokjuk”. Annyira, hogy ha véletle-nel segítségével nehezen találunk valakit, akivel ennél tovább lépünk, mire elhinnénk, hogy egymásra találjunk, valami köz-beszól és hirtelen elszakad mint a túlterhelt kötél. Rájövünk, hogy igazán nem becsüljük egymás emberi értékeit: csak azt hisszük.

A végeredmény? A sok ismerős közepette társtalannak érezzük magunkat. Joggal. Sokan azok is vagyunk.

Bodor Lajos



Ő is PED lábsót használ

Miért pont csütörtök?

Nem először, és sajnos valószínűleg nem is utoljára, merült fel a probléma: vajon miért pont csütörtök a szakdolgozat írására kiutalt alkaltonap?

Ha nagyon megerőltetem magam, akkor esetleg el tudom képzelni, hogy nyomós érvek szólnak mellette és csak szegényes fantáziám akadályoz meg benne, hogy tisztán lás-

sam a csütörtöki napban rejő előnyöket, de annyi bizonyos, hogy két ellenérv még szerintem is nyilvánvaló.

Az egyik az, hogy a „szabadsnap” ilyen módon való elhelyezésével jelentősen megnő az utazások száma. Ha valaki vidéki vállalatnál írja a szakdolgozatát, akkor az a nagyszerű lehetőség tárul fel előtte, hogy vagy szerdán este utazik el az utolsó óra, tehát fél 6, ne adj isten 7 óra után és csütörtökön éjszaka vissza, hogy elérje a péntek reggel 8 órakor kezdődő gyakorlatot, vagy az utazás idejét átteszi a hajnali órákra; de az biztos, hogy ha a hét végét otthon akarja tölteni, akkor az külön utazást jelent. Ennek az ésszerűségét nem nagyon látom be, hacsak nem kötött az egyetem külön egy titkos szerződést a MÁV-val, hogy így járul hozzá az utasforgalom növeléséhez.

A másik ellenetevés abból ered, hogy a csütörtök közismerten mozgalmi nap. Nem teljesen világos a számomra, hogy az egyébként békésen vegetáló egyetemi honpolgárokat miért kell olyan súlyos dilemma elé állítani, hogy vagy írnak egy aránylag színvonalas szakdolgozatot, és lemondanak a közösségi életben való részvételről (aminek a hiánya miatt nem is olyan régen éppen ebben az újságban panaszos hangú cikkek jelentek meg); vagy teljesítik mozgalmi kötelességeiket, és részt vesznek minden buliban, viszont a szakdolgozatuk olyan lesz, amilyenre éppen sikerül. Nem hinném azonban, hogy az órarend összeállításának ez kifejezett célja lett volna, legfeljebb nem gondoltak rá.

Nekem ugyan már teljesen mindegy, hogy csak a fálnak beszéltem-e, vagy sem, de talán az elkövetkező generációkon még lehet segíteni. Bár négy éve járok erre az egyetemre, azért még emlélek:

Sz. A.

KÖZGÁZ-OSC

71-63 (40-31)



A felvételeket készítette: Gyarmati István

Kapcsoltam...

Az emlékezetes nagy szombat-vasárnapi havazás után a hétfői Népszabadság: „A havazás következtében a fővárosban 13 centiméterre nőtt a hó vastagsága. (...) ... a közlekedésben nem volt fennakadás.”

Vasárnap délután elállt a hóesés. Hétfőre a derült időben igen lehült a levegő. Kedd hajnalban a hőmérő már a mínusz húsz fokot kerülgette.

A keddi Népszabadság: „Budapestben az utóbbi napokban lecsent 20 centiméternyi hó lassította a közlekedést.”

Találós kérdésem 20 forintért és egy hangszóróért; hogyan lett a 13 centiméterből 20 centiméter?

Megfejtés: A fizika törvényei szerint a hőmérséklet csökkenésével a hó kitágul. Így lett a 13 centis 20 centis havazás nélkül, és így okozott egyik napról a másikra gondokat a közlekedésben.

B. J.

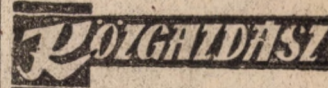
Hallgassunk kabarét!

Ezt is úgy tudtam meg, mint minden fontos hírt. A faliújságról. A felhívást Horvát János riporter a műsorban megismételte: „Nevetni akarsz? Gyere Törökbalintra!” Nevetni akartam. Így voltunk ezzel még vagy 300-an. Szerintem teremcsúcsot döntöttünk. Annyian voltunk, hogy a poénoknak is alig volt helyük lecsenni. Ez is úgy indult, mint minden jelenléti esemény. Tájékoztatóval. Kibírtuk. Mindezek után kezdődött a háromórás műsor, amelynek a felét hallottuk viszont a rádióban. Bemelegítésnek egy kis Haumann-Inke. Csak ez után jött Sándor György a szöveg és nekünk szegyezte vadjait. „Valahogy egyre humortalanabbak vagyunk, egyre kevesebben vagyunk képesek áttételesebben gondolkodni.” Nem tudom honét merit ihletet az ilyen kijelentésekhez, lehet, hogy igaza is van. Egy azonban biztos. Szívből nevetni még tudunk. Mit nevetni! Kacagni, hahótázni, röhögni, heherészni, bömbölni, vihorászni, bruhaházni, vigyorogni. Mindenki saját tehetsége és neveltetése szerint.

Szerintem hálás közönség voltunk. En személy szerint azért is hálás voltam, mert előző életem néhány kabaréja kidobott pénznek bizonyult, itt viszont mindent ingyen, és házhoz szállítva kaptunk. Garantáltan jó minőségű, mennyiségileg sem elhanyagolható friss poént kaptunk. Kivételek mindig akadnak. A tájékoztatóból megtudtuk, hogy a rádiókabaré egy kisebbfajta megújulásra készül. Úgy tűnik, a fejlődés nem lesz ugrásszerű, de a szándékot jelzi az új rendező és az új szignál. Erről jut eszembe. Nem tudom, ki hogyan képzel el egy kabarérendezőt. Sokat láttam a kulisszatitkokból, a felvételen viszont olyan volt mint egy forgalmista a vasútnál. Allan-

dóan integetett. Ahogy így visszagondolok a műsorra, volt valami az egészben ami furcsán meghitté és izgalmassá tette az amúgy sem érdeklődő kabarét. Az egész ország-nak készült, és mi láthattuk azt amit a rádióhallgató legfeljebb elképzelt — a műhelyt. Tulajdon szemünk előtt indultak el a poékok, s végigperregtek a légtér egy hullámhosszán, majd meghallgathattuk egy hét múlva ugyanazt a rádióban. A színészek a felvételhez csak a hangjukat adják, így a viselkedésük fesztelenebb, közvetlenebb lesz. Cinkosai voltak egy tettnek, amelynek eddig csak az eredményét ismertük. A rádióban sokszor érthetetlen időpontban hangzik fel a nevetés. Talán a színes újságok az ajtón, elejt a papírt, nem éri fel a mikrofont, vagy egy fintort. Sok-sok apró kedves mozzanat. Ennyivel kaptunk többet mint a hallgatók, és még néhány számmal, amelyek az adásból kimaradtak. Sajnálom, ha a magnószalagon porosodnának, remélem befelelnék még valamilyen műsorba.

Tolnai János



A Marx Károly
Közgazdaságtudományi Egyetem
lapja
Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKY ÉNYÉ HALAY EDIT
Szerkesztőség:
1093 Budapest, IX., Dimitrov tér 1.
Telefon: 174-548.
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest, VIII. Blaha Lujza tér 3.
Felelős kiadó:
TILL IMRE
vezérigazgató
85-1212. Szikra Lappnyomda,
Budapest
Felelős vezető:
CSÖNDES ZOLTÁN
vezérigazgató